

บทที่ 5

ยุคที่ 3 : ยุคปัจจุบัน

ยุคนี้เป็นยุคที่การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา โดยมีชั้นนารีนิกายโรมันคาทอลิก มีการดำเนินการร่วมสมัยกับปัจจุบัน ถือได้ว่าเป็นยุคใหม่นับต่อจากการล้มคายนาวาติกันครั้งที่ 2 ในปี พ.ศ. 2508 ซึ่งมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษา กล่าวคือ โรงเรียนคริสตังเอง ได้มีการพัฒนาระบบการจัดการศึกษาโดยการจัดตั้งองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ดังนี้

ปี ค.ศ. 1959 (พ.ศ. 2502) สภาพระสังฆราชแห่งประเทศไทยเห็นความสำคัญที่จะจัดให้โรงเรียนคาทอลิกรวมตัวกันเป็นองค์กร เพื่อจะได้แลกเปลี่ยนทัศนะ ประสบการณ์ และถือนโยบายที่ถูกต้อง จึงได้มีมติตั้ง "คณะกรรมการโรงเรียนคาทอลิกแห่งประเทศไทย" โดยมีพระคุณเจ้า ป.คาเร็ตโต ผู้แทนสภาพระสังฆราชเป็นประธาน

ปี ค.ศ. 1969 (พ.ศ. 2512) ได้เปลี่ยนชื่อเป็น "สภาการศึกษาคาทอลิก" โดยบรรดานักการศึกษาคาทอลิก ผู้บริหารโรงเรียนและครู ตลอดจนพระสงฆ์ นักบวชและฆราวาสที่สนใจการศึกษา ได้มาประชุมร่วมกันเป็นครั้งแรก เพื่อศึกษากฎมุกาตั้งกล่าว และ ได้มีมติถือเป็นหลักปฏิบัติสำหรับโรงเรียนคาทอลิกในประเทศไทย ที่จะมาประชุมร่วมกันทุกปี เพื่อทำการศึกษาและแสวงหาจุดยืนร่วมกันจากเอกสารอื่น ๆ ที่จะมีการประกาศโดยพระศาสนจักร เช่น สมณกระทรวงศึกษาวาติกัน ได้แถลงการณ์เรื่อง "โรงเรียนคาทอลิก" ซึ่งโรงเรียนคาทอลิก มีเอกลักษณ์ที่ดีในการพัฒนาเด็กและเยาวชนนั้น คือ โรงเรียนเป็นแหล่งธรรมสั่งสอนเด็กและเยาวชนให้เป็นบุคคลที่เปี่ยมด้วยคุณธรรมและความรู้เป็นพลเมืองดีของชาติ

ปี ค.ศ. 1990 (พ.ศ. 2533) ได้รับอนุญาตจัดตั้งเป็นสมาคม โดยใช้ชื่อว่า "สมาคมสภาการศึกษาคาทอลิก (ประเทศไทย)" โดยมีสำนักงานอยู่ภายในมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (ABAC)

นอกจากนี้ยังเป็นยุคที่รัฐบาลประกาศกฎหมายที่มีสภาพบังคับต่าง ๆ ออกสู่สาธารณะ โดยกฎหมายนั้น ๆ จะมีแนวนโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนในประเทศไทยที่ต้องมีการพัฒนารูปแบบของระบบการจัดการศึกษา อันจะส่งผลต่อสถานศึกษาคาทอลิกในยุคดังกล่าวนี้ด้วย

1. แนวทางการจัดการศึกษาโดยองค์กรการศึกษาคาทอลิก

1.1 สมาคมสภาการศึกษาคาทอลิก (ประเทศไทย)

1.1.1 วัตถุประสงค์ของสมาคมสภาการศึกษาคาทอลิก (ประเทศไทย)

1. ร่วมมือระหว่างองค์กรสมาชิกในการประกอบภารกิจเพื่อประโยชน์แห่งสังคมและเทิดทูนไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และวิถีการปกครองระบอบประชาธิปไตย
2. ร่วมมือและส่งเสริมการสร้างสามัคคีธรรมระหว่างสถาบันการศึกษาคาทอลิก และสถาบันการศึกษาอื่น ๆ เพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน
3. ประสานสัมพันธ์ระหว่างองค์กรสมาชิก ในการพัฒนาคุณภาพและเสถียรภาพของบุคลากรในสถาบันการศึกษาคาทอลิก
4. ประสานงาน ร่วมมือ ให้หรือขอคำแนะนำ หรือความช่วยเหลือจากสมาคม สถาบันหรือองค์กรการศึกษา และองค์การธุรกิจทั้งในและต่างประเทศ เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา

ทั้งนี้ไม่ดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับการเมือง การพนัน การหาผลกำไรมาแบ่งปันกัน ตลอดจนไม่ให้เสื่อมเสียศีลธรรม จารีตประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงามของชาติ และไม่มีเจตนาที่จัดตั้ง โต๊ะบิลเลียด

1.1.2 งานที่ทำร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

1. ร่วมประชุมทุกครั้งที่สำคัญ
2. ร่วมจัดงานวันการศึกษาเอกชนทุกปี
3. ร่วมเป็นวิทยากรบรรยายสัมมนาทางวิชาการ
4. ได้เชิญเลขาธิการ รองเลขาธิการ คณะกรรมการการศึกษาเอกชนไปเป็นวิทยากรบรรยายทุกครั้งในการจัดสัมมนาทางวิชาการของสภาการศึกษาคาทอลิกฯ ให้คณะผู้บริหารโรงเรียนในเครือของสภาฯ ได้รับทราบเกี่ยวกับงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

5. ร่วมมือกับคณะกรรมการการศึกษาเอกชนทุกครั้ง เมื่อได้รับการขอร้องทั้งทางด้านวิชาการในการแก้ปัญหาทางการศึกษาและการสังสรรค์ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

1.2 โรงเรียนคาทอลิก

1.2.1 ความสำคัญของโรงเรียนคาทอลิก

ซึ่งกล่าวได้ว่าโรงเรียนดังกล่าวนี้เป็นโรงเรียนของคณะนักบวชชายหญิงอันได้แก่ภราดา คณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย คณะเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร์ คณะอัครทูตแห่งสหภาพโรมัน ซึ่งมีการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. เพื่อตอบสนองความต้องการของพระศาสนจักร โดยเฉพาะตามจิตตารมณ์ของนระวรสารในการที่จะนำมนุษย์ไปสู่ความสมบูรณ์และความสุขที่แท้จริง
2. ช่วยปลูกฝังค่านิยมที่ถูกต้องให้แก่เด็กและเยาวชน ให้มีทัศนคติที่ถูกต้องในการดำเนินชีวิตในอนาคต ให้รู้จักคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น
3. ช่วยพัฒนาประเทศชาติบ้านเมืองให้เจริญก้าวหน้า มีใช้ด้านวัตถุเพียงอย่างเดียว แต่ทางด้านจิตใจเป็นสิ่งสำคัญ โดยมีพื้นฐานอยู่ที่ศีลธรรม
4. ให้ความสำคัญในการช่วยเหลือสงเคราะห์เด็กยากจน เด็กด้อยโอกาส ชดส่น หรือผู้ที่ประสบปัญหาทางการศึกษา
5. พัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรับผิดชอบในส่วนตัวและส่วนรวม ให้เป็นผู้มีศักยภาพที่จะพัฒนาตนเองให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นทั้งด้านร่างกายและจิตใจ
6. ช่วยพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เด่นในด้านความรู้และเป็นยอดในด้านคุณธรรม
7. ส่งเสริมให้เด็กมีความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ผลจากการทำงานของบาทหลวงคณะนักบวชต่าง ๆ ทำให้โรงเรียนคาทอลิกได้รับความเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับในหมู่คนไทยทั่วไป โดยเฉพาะคนชั้นกลางและชั้นสูง เพราะประเพณีที่ปู่ตายายของคนเหล่านั้น เคยเรียนในโรงเรียนเหล่านั้นมาก่อน หรือเพราะคุณภาพการศึกษาอบรมทั้งทางวิชาการและจริยธรรมของโรงเรียนซึ่งมีมาตรฐานสูง

1.2.2 จุดประสงค์ เอกลักษณ์ ปรัชญา และนโยบายของการศึกษาคาทอลิก

คาทอลิก

1.2.2.1 จุดประสงค์ของสภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย

1. เพื่อส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาคาทอลิก ดำเนินกิจการตามมติและเจตนารมณ์ของสังคายนาวาติกันที่ 2
2. เพื่อประสานงานระหว่างสภาพระสังฆราช แห่งประเทศไทย กับสถาบันการศึกษาคาทอลิกทุกระดับ
3. เพื่อเป็นตัวแทนรักษานโยบายทางการศึกษา ของคาทอลิกในประเทศไทย ต่อกระทรวงศึกษาธิการ คณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ รัฐบาล และองค์การระหว่างชาติ
4. เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันการศึกษาคาทอลิก

คาทอลิก

5. เพื่อส่งเสริมสถาบันการศึกษาคาทอลิก ให้มีบทบาท ในการพัฒนาการศึกษาของชาติ โดยร่วมมือกับสถาบันและองค์การอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อความเจริญของประเทศไทย
6. เพื่อกำหนดแนวทางปฏิบัติตามนโยบายการศึกษา

คาทอลิก

7. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนสมาคมครูคาทอลิก

1.2.2.2 เอกลักษณ์ของสถาบันการศึกษาคาทอลิก

1. ได้รับการรับรองจากสภาการศึกษาคาทอลิก
2. อบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชน ให้เป็นบุคคลที่ เปี่ยมด้วยคุณธรรมและความรู้ และเป็นพลเมืองดีของชาติ ตามหลักคริสตธรรม
3. เทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

1.2.2.3 ปรัชญาการศึกษาคาทอลิก

1. "ไม่มีสถาบันใดทำหน้าที่แทนโรงเรียนได้"

(No.13 Lay Catholics in Schools)

2. "โรงเรียนคาทอลิกมุ่งพัฒนามนุษย์ทั้งตัว (The whole man) เพราะว่าคุณค่าของความเป็นมนุษย์ทุกประการ (All human values) พบความกลมกลืนและความสำเร็จ ในองค์พระคริสตเจ้าผู้เป็นมนุษย์ที่ตีพร้อม (The perfect man)" (No.35 The Catholic School)

3. "โรงเรียนต้องกระตุ้นนักเรียนให้ฝึกสติปัญญาของตนด้วยพลังแห่งความเข้าใจจนกว่าจะเห็นแจ่มแจ้งและประดิษฐ์คิดเอง ต้องช่วยนักเรียนให้อธิบายว่าประสบการณ์และความจริงที่เขาพบนั้นหมายความว่าอะไร" (No.27 The Catholic School)

4. "ในฐานะเป็นองค์การสำหรับอบรม โรงเรียนมีหน้าที่เป็นทางการอย่างหนึ่งจะต้องค้นหาด้านศีลธรรมของวัฒนธรรม เพื่อปลูกฝังฝ่ายจิตของแต่ละคน และช่วยให้เขาบรรลุถึงเสรีภาพทางศีลธรรม ซึ่งเป็นค่ากับทางด้านจิตใจ อย่างไรก็ตาม เป้าของหลังเสรีภาพทางศีลธรรมนี้มีค่านิยมเด็ดขาดดังกล่าวก่อนหน้านี้ ที่ทำให้ชีวิตมนุษย์มีความหมายและคุณค่า" (No.30 The Catholic School)

5. "หน้าที่สำคัญของโรงเรียนคาทอลิกก็คือ รวมวัฒนธรรมกับความเชื่อ และรวมความเชื่อกับชีวิต การรวมอย่างแรกจะสำเร็จได้โดยใช้วิชาที่รวบรวมด้านต่าง ๆ ทุกด้าน ของความรู้มนุษย์เข้าด้วยกัน ตามคำสอนของพระวรสาร-และการรวมอย่างที่สองจะสำเร็จได้ด้วยความจริงของคุณธรรมต่าง ๆ ที่เป็นลักษณะของคริสตชน" (No.37 The Catholic School)

6. "คุณลักษณะพิเศษของครูคาทอลิก คือ การสอนความจริงสิ่งที่เป็นความจริงก็เหมือนกับการมีส่วนร่วมในพระคริสตเจ้าผู้เป็นองค์ความจริง การถ่ายทอดความจริง ในฐานะทางวิชาการจึงเป็นการมีส่วนร่วมอย่างพิเศษในหน้าที่ประกาศของพระคริสตเจ้า" (No.16 Lay Catholics in Schools)

1.2.2.4 นโยบายของการศึกษาคาทอลิกในประเทศไทย

1. ความรับผิดชอบของสถาบันการศึกษาคาทอลิก

ต่อสังคม

- 1.1 สร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมเสรีภาพและ
ความรักแบบพระวรสารในสถาบัน
- 1.2 เปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนรู้จักรับผิดชอบ
ชอบในส่วนตัวและส่วนรวม ตามวันและภาวะของแต่ละคน
- 1.3 เน้นการปฏิบัติและการปลูกฝังค่านิยมของ
การเคารพในสิทธิต่อกันและกัน การมีความคิดสร้างสรรค์และการผนึกกำลังทำความดีร่วมกัน
พัฒนาชุมชนที่ตนอาศัยอยู่
2. ความรับผิดชอบของสถาบันการศึกษาคาทอลิกต่อ
พระศาสนจักรและศาสนาอื่น
 - 2.1 อบรมเด็กและเยาวชนให้มีความเลื่อมใส
ศรัทธาในสังฆกรรมของศาสนาของตน
 - 2.2 อบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชนทุกศาสนา
ให้มีทัศนคติที่เห็นอกเห็นใจต่อกัน ด้วยอัธยาศัยไมตรี
 - 2.3 นำวัฒนธรรมของชาติมาบูรณาการ การ
ปฏิบัติศาสนกิจ เพื่อส่งเสริมคุณค่าของศาสนา
 - 2.4 พึงตระหนักและถือปฏิบัติเป็นหน้าที่สำคัญที่จะ
อบรมเด็กและเยาวชนคาทอลิก
3. ความรับผิดชอบของผู้บริหารสถาบันการศึกษา
คาทอลิก
 - 3.1 พึงคำนึงถึงความต้องการของโลกในสมัย
ปัจจุบัน (G.E.No.9)
 - 3.2 พึงใช้อุปกรณ์และทักษะในการสอนตาม
หลักการใหม่ ๆ ที่ค้นพบในสมัยปัจจุบัน (G.E. No.8)
 - 3.3 พึงให้คณะครู - อาจารย์มีส่วนร่วมรับผิดชอบ
ในการวางนโยบาย และการบริหารสถาบัน

3.4 ฟังส่งเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน
ที่ขัดสน ผู้ที่ไม่ได้รับความอบอุ่น และความอนุเคราะห์ของครอบครัวหรือผู้ที่ยังไม่รู้จักรพระคุณแห่ง
ความเชื่อ

3.5 ฟังร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับบิดามารดาใน
การอบรม

1.2.3 หลักปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดศาสนพิธี และการให้การศึกษาเรื่องศาสนา
แก่นักเรียนที่นับถือศาสนาอื่น ในโรงเรียนคาทอลิก

เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนคาทอลิกหลายแห่ง เกิดความสงสัย
และรู้สึกสับสนเกี่ยวกับการจัดศาสนพิธีชั้นในโรงเรียนตามโอกาสต่าง ๆ กัน สภาการศึกษา
คาทอลิกได้จัดให้มีการประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวหลายครั้งหลายหน และในที่สุด
ได้มีมติเมื่อวันที่ 24 กันยายน 2528 ให้เสนอแนวปฏิบัติเพื่อขอความเห็นชอบจากสภา
พระสังฆราช ดังนี้

1. โรงเรียนคาทอลิกเป็นสถานศึกษาภายใต้การบริหารของผู้ที่
นับถือคริสตศาสนา หรือดำเนินการบริหารโดยผู้แทนของศาสนจักรคาทอลิก ซึ่งเป็นที่รับรู้ของ
ประชาชนทั่วไป จึงเป็นสิทธิโดยชอบธรรมที่ผู้บริหารจะจัดให้มีพิธีของคริสตศาสนาชั้น เพื่อ
เป็นสิริมงคลแก่โรงเรียนของตนตามโอกาสอันควร

2. สิ่งสำคัญหรือหัวใจของศาสนพิธี คือ การที่ประชาชนใน
โรงเรียนไม่ว่าจะถือศาสนาใด สำรวมตนอยู่ในบรรยากาศสงบ มีโอกาสยกจิตใจ และตั้งจิต
อธิษฐานร่วมกัน "เมื่อใดพวกท่านอยู่ด้วยกันตั้งแต่ 2-3 คนขึ้นไป เราจะอยู่ท่ามกลางท่าน"
(มัทธิว 18 : 20) สิ่งนี้สำคัญมากกว่าอุปกรณ์ประกอบพิธีภายนอก

3. ในการจัดให้มีพิธีใด ๆ ภายในโรงเรียน และผู้ใหญ่ของ
โรงเรียนเป็นประธานในพิธีการจัดโต๊ะและใช้ภาษาแบบศิลปหัตถกรรมของไทย เพื่อประดิษฐาน
รูปกางเขนหรือแม่พระ ควรจะได้รับการส่งเสริม

4. ไม่ควรนำวิธีปฏิบัติอื่นใดที่จะทำให้เกิดปัญหาและความกังขา
เข้ามาผนวกกับประเพณีของโรงเรียนที่เคยถือปฏิบัติกันมาด้วยความสงบเรียบร้อย

5. การจัดตั้งแท่นพระ 2 ศาสนาขึ้นในเวลาเดียวกันและสถานที่เดียวกัน ให้เจ้าของสถานที่จัดด้วยความรอบคอบ

6. ในการจัดประกอบพิธีใด ๆ ในโรงเรียน เช่น พิธีตั้งกองลูกเสือ ถ้ำมีข้าราชการชั้นผู้ใหญ่เป็นประธานในพิธี และเรียกร้องให้จัดตั้งโต๊ะหมู่บูชาพร้อมด้วยพุทธรูปโรงเรียนอาจอนุโลมให้ทำได้

7. ในกรณีท้องที่การเอกชน หรือหน่วยงานราชการขอยืมสถานที่โรงเรียนเพื่อจัดกิจกรรมของชุมชน เช่น ชุมนุมลูกเสือชาวบ้าน การอบรมครูประจำจังหวัด ฯลฯ และในกิจกรรมดังกล่าวมีการตั้งรูปพระเพื่อใช้ในการประกอบพิธีศาสนาอื่น ที่มีใช้คาทอลิก โรงเรียนควรอนุญาตให้จัดทำพิธีได้

1.2.4 ความรับผิดชอบของทางโรงเรียนคาทอลิกต่อนักเรียนที่นับถือศาสนาอื่น

จุดยืนและนโยบายของสภาพการศึกษาคาทอลิกในเรื่องนี้ คือ

1. อบรมเด็กและเยาวชนให้มีความเลื่อมใสศรัทธาในสังฆกรรมของศาสนาของตน

2. อบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชนทุกศาสนาให้มีทัศนคติที่เห็นอกเห็นใจต่อกัน ด้วยอัธยาศัยไมตรี

3. นำวัฒนธรรมของชาติมาบูรณาการ การปฏิบัติศาสนกิจ ซึ่งทำให้เกิดคุณค่าในศาสนกิจ ในขณะเดียวกัน ศาสนาจะช่วยจรรโลงและเชิดชูวัฒนธรรมของชาติให้มีคุณค่าสูงขึ้น

ฉะนั้น สภาฯ ขอให้โรงเรียนถือปฏิบัติ ดังนี้

1. โรงเรียนควรหาครู ที่มีความรู้อย่างลึกซึ้งและถูกต้องของศาสนาอื่นมาสอนศาสนาแก่นักเรียน

2. โรงเรียนควรจัดให้มีครูที่เป็นพุทธมามกะ หรือนักเรียนที่นับถือพุทธศาสนา ไปร่วมพิธีอย่างชาวพุทธที่ดี โอกาสวันสำคัญของพุทธศาสนา การนำนักเรียนไปฟังธรรมเทศนาที่ศาสนสถานใกล้กับโรงเรียนเป็นครั้งคราว เป็นสิ่งที่ควรสนับสนุน

3. การเชิญพระภิกษุในฐานะผู้รู้มาอบรมเรื่องพุทธศาสนา

เป็นครั้งคราว

4. ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องปรึกษาหารือกับพระสงฆ์เจ้าวัด หรือ ประมุขของสังฆมณฑลเสียก่อน เมื่อจะมีการเชิญพระภิกษุหรือผู้นำทางศาสนาอื่น มาประกอบพิธี ทางศาสนาในโอกาสพิเศษในโรงเรียน

อย่างไรก็ดี โรงเรียนจะต้องไม่ลืมว่า บิดามารดาหรือผู้ปกครอง ของนักเรียนมีหน้าที่นำบุตรหลานของตนเข้าใกล้ศาสนามากกว่าผู้อื่น

1.2.5 จุดมุ่งหมายทั่วไปของ โรงเรียนคาทอลิก

โรงเรียนคาทอลิกเป็นสถานที่อบรมอย่างครบครัน โดยอาศัยความคิด และวัฒนธรรมอย่างมีแบบแผนเป็นเครื่องมือ โดยให้ผู้เรียนได้พบมรดกของวัฒนธรรม ในรูปแบบ การติดต่อกับส่วนตัวและการมีพันธะสัมพันธ์กับส่วนรวม โรงเรียนมุ่งให้การศึกษา ค่านิยม แท้จริง ในแง่ของชีวิต และพยายามที่จะให้ค่านิยมนั้นแทรกเข้าไปในชีวิต ความจริงวัฒนธรรม จะมีค่าในการอบรมก็เฉพาะเมื่อเยาวชนสามารถให้การเรียนรู้เกี่ยวพันกับสภาพในชีวิตแท้ซึ่ง เขา ค้นเคย จนกว่าจะเห็นแจ่มแจ้งและประดิษฐ์ขึ้นเอง ต้องช่วยนักเรียนให้อธิบายได้ว่า ประสบการณ์และความจริงที่เขาพบนั้น หมายความว่าอย่างไร โรงเรียนได้ละเลยหน้าที่นี้ และสอนโดยวิธีไม่ให้เด็กคิดแต่ครุ่นเองหมดก็เท่ากับขัดขวางมิให้นักเรียนพัฒนาตนเอง

จุดมุ่งหมายของการสอนที่โรงเรียน คือ การอบรม หมายความว่า ต้องพัฒนามนุษย์จากภายในจิตใจช่วยให้มนุษย์พ้นจากภาวะที่ขัดขวางมิให้เขาเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ อย่างแท้จริง โรงเรียนต้องยึดหลักการที่ว่า โรงเรียนมีแผนมุ่งอบรมให้มนุษย์สมบูรณ์ทั้งร่างกาย และจิตใจ

ในฐานะที่เป็นองค์กรสำหรับการอบรม โรงเรียนมีหน้าที่อย่างเป็นทางการอย่างหนึ่งก็คือ โรงเรียนจะต้องค้นพบพลังด้านศีลธรรมเพื่อปลุกพลังฝ่ายจิตของแต่ละคน และช่วยให้เขาบรรลุถึงเสรีภาพทางศีลธรรม ซึ่งคู่กับเสรีภาพทางด้านจิตใจ (สมณกระทรวง, มปป.)

กล่าวโดยสรุปแล้วโรงเรียนคาทอลิกมุ่งมั่นให้การศึกษาอบรมเพื่อ มุ่งหมายที่จะ

1. พัฒนาเด็กนักเรียนให้เป็นบุคคลที่ครบ คือ พัฒนาร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ ตลอดจนเอกลักษณ์และบุคลิกภาพตามแนวจิตตารมณ์ของแต่ละสถาบัน
2. ปลุกฝังค่านิยมด้านจิตใจให้มีจริยธรรมและคุณธรรม มีความเคารพรักซึ่งกันและกัน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และผนึกกำลังกันรับผิดชอบ เพื่อความดีของส่วนรวม มีความรักและกตัญญูรู้คุณต่อพ่อแม่ ครูอาจารย์และต่อสถาบันของตน
3. ปลุกฝังให้เป็นพลเมืองดีในระบบประชาธิปไตยโดยเน้นให้มีความรักต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ อันเป็นวิถีชีวิตของคนไทยในระบบประชาธิปไตย รู้จักรักษาศิลปวัฒนธรรม ศิลธรรม และประเพณีที่งดงามของชาติ
4. ส่งเสริมด้านวิชาการและการปฏิบัติ โดยมุ่งให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถ มีทักษะที่จำเป็นเพื่อเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพในอนาคต

โรงเรียนคาทอลิกในประเทศไทยนั้น ได้มีการรวมกลุ่มกันขึ้นเป็นองค์กร เพื่อจะได้ร่วมมือช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน โดยยึดถือนโยบายที่ถูกต้องร่วมกันในการพัฒนาคุณภาพของบุคลากรในสถาบันการศึกษาคาทอลิก ได้รับการอนุญาตจัดตั้งเป็นสมาคมตามทะเบียนสมาคม เลขที่ จ 3061 เมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2533 โดยใช้ชื่อว่า "สมาคมสภาการศึกษาคาทอลิก (ประเทศไทย)"

1.2.6 ลักษณะของ โรงเรียนคาทอลิก

โรงเรียนคาทอลิกควรมีลักษณะดังนี้

1. บรรยากาศที่ซึมซาบไปด้วยจิตตารมณ์แห่ง เสรีภาพและความรัก ที่แสดงออกโดยการเผยแพร่ค่านิยมแบบคริสต์ในพฤติกรรมของบุคคลแต่ละคนและพร้อมที่จะทำตนให้เป็นประโยชน์
2. บรรยากาศแบบครอบครัวภายในโรงเรียน ที่จะช่วยทดแทนความชื่นชมและความสุขใจที่ขาดไปจากบ้าน ทั้งในแง่ของมนุษย์และแง่ของจิตวิญญาณ
3. เป็นแบบอย่างของความเรียบง่ายและยากจนตามพระวรสาร แต่ไม่ขัดกับการมีวัสดุที่จำเป็นแก่การศึกษาอย่างเหมาะสม เนื่องจากความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี เป็นไปอย่างรวดเร็ว

4. เป็นผู้ชี้แนะให้ทั้งชายและหญิงให้ไปสู่ความดีสมบูรณ์ทั้งแก่ความเป็นมนุษย์ และ วิญญาณ คือช่วยอบรมให้เป็นพลเมืองดีและเป็นคริสตชนที่ดี
5. เป็นสื่อกลางระหว่างความเชื่อและวัฒนธรรม ในการเจรจา เพื่อทำความเข้าใจระหว่างพระศาสนจักรและชุมชนมนุษย์ และในการป้องกันรักษาเสรีภาพแห่งมโนธรรม
6. ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับครอบครัวอย่างเข้มแข็ง สร้างความสำนึกให้ครอบครัวตระหนักในความรับผิดชอบเรื่องการศึกษาในเบื้องต้น
7. ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้สึกไวต่อค่านิยมทางวัฒนธรรมและเคารพต่อผู้นำประเทศ
8. จุดให้เกิดความรักต่อสังคม ปลูกสำนึกในเชิงวิพากษ์วิจารณ์ และช่วยให้นักเรียนเข้าใจว่าวิทยาศาสตร์เป็นส่วนหนึ่งของจักรภพ ซึ่งพระเป็นเจ้าของเจ้าเป็นผู้สร้าง
9. ดำเนินการสอนสอดคล้องกับมรดกทางปรัชญา แต่ปฏิบัติให้สำเร็จภายในกรอบความมุ่งมั่นทั่วไปของศาสนา

1.2.7 หน้าที่และความรับผิดชอบของโรงเรียนคาทอลิก

โรงเรียนคาทอลิกเป็นสถานศึกษา ที่มีวัตถุประสงค์ให้การอบรมสั่งสอนกุลบุตรกุลธิดาของชาติให้เป็นบุคคลที่บรรลุถึงความสมบูรณ์ ก่อปรด้วยความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อสังคม รวมทั้งหลักปรัชญาทางศาสนา และจริยธรรม และพร้อมที่จะทำประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติให้มากที่สุด ตามหลักพระคริสตธรรม

โรงเรียนคาทอลิกมุ่งมั่นให้การศึกษอบรมเพื่อ

1. พัฒนาเด็กนักเรียนให้เป็นบุคคลที่ครบทุกด้าน คือ พัฒนาร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ ตลอดจนเอกลักษณ์ และบุคลิกภาพ (ตามแนวจิตตารมณ์ของแต่ละสถาบัน)
2. ปลูกฝังค่านิยมด้านจิตใจ ให้มีจริยธรรมและคุณธรรม มีความเคารพรักซึ่งกันและกัน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และผนึกกำลังกันรับผิดชอบ เพื่อความดีของส่วนรวมมีความรักและกตัญญูรู้คุณค่าพ่อแม่ ครูอาจารย์ และต่อสถาบันของตน

3. ปลุกฝังให้เป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยโดยเน้นให้มีความรักต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ อันเป็นวิถีชีวิตของคนไทยในระบอบประชาธิปไตย รู้จักรักษาศิลปวัฒนธรรม ศิลธรรม และประเพณีที่งดงามของชาติ

4. ส่งเสริมด้านวิชาการและการปฏิบัติ โดยมุ่งให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถ มีทักษะที่จำเป็นเพื่อเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพในอนาคต

หลักปรัชญาการศึกษาของโรงเรียนคาทอลิกทุกโรงเรียนในสภาการศึกษาคาทอลิก จะรับทราบ และนำไปเป็นหลักปฏิบัติตามนโยบาย และตามแนวหรือจิตตารมณ์ของแต่ละคณะนักบวชหรือสถาบันซึ่งต่างก็ได้วางหลักปรัชญาของตนไว้แล้ว

1.2.8 การรับผิดชอบทางด้านสังคมของ โรงเรียนคาทอลิกในประเทศไทย

1. มุ่งสร้างให้ประชาชนในโรงเรียนเกิดบรรยากาศ ให้มีชีวิตชีวา ด้วยจิตตารมณ์ เสรีภาพและความรักแบบพระวรสาร

2. โรงเรียนควรต้องให้นักเรียนมีโอกาส เพียงพอที่จะรับผิดชอบ ทั้งในส่วนตัวและในด้านสังคมตามวัยและภาวะของแต่ละคน

3. ผู้บริหารโรงเรียน

ก) พึงคำนึงถึงความต้องการของโลกในสมัยปัจจุบัน

ข) พึงใช้อุปกรณ์และทักษะในการสอนตามหลักการใหม่ ๆ

ที่ค้นพบในสมัยปัจจุบัน

ค) พึงให้คณะครูผู้ร่วมบริหารโรงเรียน มีส่วนรับผิดชอบ

ในนโยบายและโครงการบริหารโรงเรียน

ง) พึงสงเคราะห์ช่วยเหลือนักเรียนที่ขัดสน คนที่ไม่ได้รับความอบอุ่นและความอนุเคราะห์ทางครอบครัว หรือผู้ที่ยังไม่รู้จักรศแห่งความเชื่อ

จ) ในการอบรม พึงร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับบิดามารดา

ฉ) พึงสนับสนุนนโยบาย และข้อเสนอแนะของกระทรวง

ศึกษาธิการ

นอกจากนี้ ยังมีโรงเรียนคาทอลิกประเภทหนึ่งซึ่งบริหารงานและดำเนินการสอนโดยฆราวาสล้วน ๆ โรงเรียนเหล่านี้แต่เดิมผู้ก่อตั้งมักจะเป็นผู้ที่นับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านการศึกษาตามแนวของคาทอลิก เนื่องจากเคยเป็นนักบวชหรือเคยปฏิบัติงานในโรงเรียนของนักบวชมาก่อน แต่มีแนวคิดแตกต่างจากคณะนักบวชซึ่งตนเองจึงจัดตั้งโรงเรียนขึ้นใหม่ โรงเรียนเหล่านี้ยังคงใช้แนวและวิธีการจัดการศึกษาของคาทอลิก และประสบผลสำเร็จจนปัจจุบัน เช่น โรงเรียนเซนต์จอห์น โรงเรียนเบญจมินทร์ โรงเรียนดลวิทยา เป็นต้น

1.3 โรงเรียนมิสซัง

1.3.1 โครงสร้างการปกครอง

ศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกในประเทศไทย ปกครองโดยสภาอัครสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย ซึ่งมีพระอัครสังฆราช บุญจี แบลสซัน เอกอัครราชทูตประจำประเทศไทย เป็นผู้แทนสมเด็จพระสันตะปาปาองค์ปัจจุบันที่ประจำในประเทศไทย คอยให้คำปรึกษาแนะนำ มีลักษณะการปกครองเป็นหลังชั้น (hierarchy) โดยมีมุขนายก ปกครองดูแลในแต่ละเขตการปกครองในท้องถิ่นต่าง ๆ แบ่งเขตการปกครองทางศาสนา ซึ่งเรียกว่า สังฆมณฑล ออกเป็น 10 เขตคือ

1. อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
2. อัครสังฆมณฑลท่าแร่-หนองแสง
3. สังฆมณฑลราชบุรี
4. สังฆมณฑลจันทบุรี
5. สังฆมณฑลเชียงใหม่
6. สังฆมณฑลอุดรธานี
7. สังฆมณฑลอุบลราชธานี
8. สังฆมณฑลนครราชสีมา
9. สังฆมณฑลนครสวรรค์
10. สังฆมณฑลสุราษฎร์ธานี

ในกรรมาธิการฝ่ายการอบรมศึกษา ประกอบด้วยหน่วยงานย่อย ๆ อีก 5 หน่วยงานด้วยกัน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งผู้วิจัยให้ความสนใจเป็นพิเศษ คือ สภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย ซึ่งทำหน้าที่ดูแลในด้านการจัดการศึกษาของศาสนาคริสต์ นิกายโรมันคาทอลิกในประเทศไทยทั้งหมด ซึ่งปัจจุบันทั่วประเทศไทยมีโรงเรียนคาทอลิกทั้งสิ้นประมาณ 400 โรงเรียนด้วยกัน ซึ่งสภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย เป็นผู้ดูแลเอาใจใส่ และควบคุมให้การจัดการศึกษาเป็นไปในแนวทางที่ถูกต้อง สอดคล้องกับหลักคำสอนของศาสนา

ในสภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นผู้ดูแลการจัดการศึกษาคาทอลิก มีโครงสร้างการบริหารการศึกษา ดังในแผนภูมิที่ 1 ให้ไว้

โครงสร้างการบริหารการศึกษาของศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก

1.3.2 การก่อตั้งศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกในประเทศไทย

การก่อตั้งศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกในประเทศไทย

มีแนวทางในการศึกษา คือ มีลักษณะเป็นหลังชั้น (hierarchy) โดยมีมุขนายกปกครองดูแลในแต่ละเขตการปกครองในท้องถิ่นต่าง ๆ ซึ่งในประเทศไทยแบ่งออกเป็น 10 เขตการปกครอง และเขตการปกครองเรียกว่า อัครสังฆมณฑลหรือสังฆมณฑล ดังนี้

1.3.2.1 อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ

สืบเนื่องจากมิสซังแรก คือ เทียบสังฆมณฑลสยาม (Vicariate Apostolic of Siam) ก่อตั้งขึ้นที่กรุงเทพฯ เมื่อ 4 กรกฎาคม พ.ศ. 2212 (ค.ศ. 1669) และถือเป็นมิสซังแรกของคณะสงฆ์ มิสซังต่างประเทศกรุงปารีสด้วย

อาณาเขต 11 จังหวัด คือ กรุงเทพฯ

ละเซ็งเทรา (บางส่วน) นครนายก (เฉพาะอำเภอบ้านนา) นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี สุพรรณบุรี สมุทรปราการ สมุทรสาคร พระนครศรีอยุธยา อ่างทอง

จำนวนโรงเรียนคาทอลิก 125 โรงเรียน

โรงเรียนของอัครสังฆมณฑล 37 โรงเรียน

โรงเรียนของคณะนักบวช 35 โรงเรียน

โรงเรียนของฆราวาสคาทอลิก 53 โรงเรียน

1.3.2.2 อัครสังฆมณฑลท่าแร่-หนองแสง

งานแพร่ธรรมทางภาคอีสาน เริ่มปี ค.ศ. 1881

มิสซังแรกชื่อ "มิสซังลาว" แยกจากมิสซังกรุงเทพฯ ในปี ค.ศ. 189 ศูนย์กลางอยู่ที่ จ.นครพนม กินอาณาเขตตลอดภาคอีสาน และฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง ต่อมา ปี ค.ศ. 1936 แขวง เวียงจันทน์และหลวงพระบาง แยกออกเป็นมิสซังต่างหาก 21 ธันวาคม ค.ศ. 1950 มิสซังลาวหรือหนองแสง เปลี่ยนชื่อเป็น "ท่าแร่" และปกครองเฉพาะ 15 จังหวัดในภาคอีสาน และได้รับชื่อว่า "ท่าแร่-หนองแสง" เมื่อ 25 มีนาคม ค.ศ. 1960 จนกระทั่งรับสถาปนาเป็นอัครสังฆมณฑล เมื่อ 18 ธันวาคม ค.ศ. 1965

มุกดาหาร สกลนคร

อาณาเขต 4 จังหวัด คือ กาฬสินธุ์ นครพนม

จำนวนโรงเรียนคาทอลิก	11	โรงเรียน
โรงเรียนของอัครสังฆมณฑล	11	โรงเรียน
โรงเรียนของคณะนักบวช	-	โรงเรียน
โรงเรียนของฆราวาสคาทอลิก	-	โรงเรียน

1.3.2.3 สังฆมณฑลราชบุรี

มิสซังราชบุรี แยกจากมิสซังกรุงเทพฯ ในปี ค.ศ. 1927 ต่อมา ในปี ค.ศ. 1930 สังฆคณะซาเลเซียนของนักบุญยอห์น บอสโก ได้เข้ามาแพร่ธรรมในประเทศไทย จึงได้ปกครองมิสซังนี้ในปี ค.ศ. 1930 จนกระทั่ง 12 กรกฎาคม ค.ศ. 1969 มิสซังนี้จึงได้แบ่งออกเป็น 2 เขต คือ เขตราชบุรีเดิม กับสุราษฎร์ธานี

อาณาเขต 4 จังหวัด คือ ราชบุรี กาญจนบุรี

เพชรบุรี สมุทรสงคราม

จำนวนโรงเรียนคาทอลิก	24	โรงเรียน
โรงเรียนของอัครสังฆมณฑล	17	โรงเรียน
โรงเรียนของคณะนักบวช	5	โรงเรียน
โรงเรียนของฆราวาสคาทอลิก	2	โรงเรียน

1.3.2.4 สังฆมณฑลจันทบุรี

แยกจากมิสซังกรุงเทพฯ เมื่อ 18 ตุลาคม

ค.ศ. 1944 เป็นมิสซังแรกที่ปกครองโดยคณะสงฆ์พื้นเมือง

อาณาเขต 8 จังหวัด คือ จันทบุรี

ฉะเชิงเทรา (บางส่วน) ชลบุรี ตราด นครนายก (บางส่วน) ปราจีนบุรี ระยอง สระแก้ว

จำนวนโรงเรียนคาทอลิก	34	โรงเรียน
โรงเรียนของอัครสังฆมณฑล	14	โรงเรียน
โรงเรียนของคณะนักบวช	12	โรงเรียน
โรงเรียนของฆราวาสคาทอลิก	8	โรงเรียน

1.3.2.5 สังฆมณฑลเชียงใหม่

สมเด็จพระหฤทัยแห่งเบธาราม (ศูนย์กลาง อยู่ภาคใต้ประเทศฝรั่งเศส) ออกจากประเทศจีนแผ่นดินใหญ่เข้ามาแพร่ธรรมในประเทศไทย (ประเทศจีน กลายเป็นคอมมิวนิสต์) ในปี ค.ศ. 1951 ได้รับมอบหมายให้ปกครองแขวง เชียงใหม่จากมิสซังกรุงเทพฯ จนประกาศเป็นมิสซังเมื่อ 17 พฤศจิกายน ค.ศ. 1959

อาณาเขต 8 จังหวัด คือ เชียงใหม่ เชียงราย น่าน พะเยา แพร่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง ลำพูน

จำนวนโรงเรียนคาทอลิก	12	โรงเรียน
โรงเรียนของอัครสังฆมณฑล	7	โรงเรียน
โรงเรียนของคณะนักบวช	4	โรงเรียน
โรงเรียนของฆราวาสคาทอลิก	1	โรงเรียน

1.3.2.6 สังฆมณฑลอุดรธานี

แยกออกจากมิสซังท่าแร่ เมื่อ 7 พฤษภาคม ค.ศ. 1953 มีฐานะเป็นสังฆมณฑล จนกระทั่ง 18 ธันวาคม ค.ศ. 1965 จึงได้รับสถาปนา เป็นสังฆมณฑล

อาณาเขต 5 จังหวัด คือ อุดรธานี ขอนแก่น เลย หนองคาย หนองบัวลำภู

จำนวนโรงเรียนคาทอลิก	21	โรงเรียน
โรงเรียนของอัครสังฆมณฑล	11	โรงเรียน
โรงเรียนของคณะนักบวช	10	โรงเรียน
โรงเรียนของฆราวาสคาทอลิก	-	โรงเรียน

1.3.2.7 สังฆมณฑลอุบลราชธานี

แยกจากมิสซังท่าแร่ เมื่อ 7 พฤษภาคม ค.ศ. 1953

อาณาเขต 7 จังหวัด คือ อุบลราชธานี มหาสารคาม ยโสธร ร้อยเอ็ด ศรีสะเกษ สุรินทร์ อำนาจเจริญ

จำนวนโรงเรียนคาทอลิก	20	โรงเรียน
โรงเรียนของอัครสังฆมณฑล	12	โรงเรียน
โรงเรียนของคณะนักบวช	7	โรงเรียน
โรงเรียนของพระวาสาคาทอลิก	1	โรงเรียน

1.3.2.8 สังฆมณฑลนครราชสีมา

แยกจากสังฆมณฑลอุบลราชธานี เมื่อ 21 เมษายน

ค.ศ. 1965

บุรีรัมย์

อาณาเขต 3 จังหวัด คือ นครราชสีมา ชัยภูมิ

จำนวนโรงเรียนคาทอลิก	12	โรงเรียน
โรงเรียนของอัครสังฆมณฑล	11	โรงเรียน
โรงเรียนของคณะนักบวช	1	โรงเรียน
โรงเรียนของพระวาสาคาทอลิก	-	โรงเรียน

1.3.2.9 สังฆมณฑลนครสวรรค์

แยกจากมิสซังสยาม เมื่อ 25 กุมภาพันธ์

ค.ศ. 1967

กำแพงเพชร ชัยนาท ตาก พิจิตร พิษณุโลก เพชรบูรณ์ ลพบุรี สิงห์บุรี สระบุรี สุโขทัย
อุทัยธานี อุตรดิตถ์

อาณาเขต 13 จังหวัด คือ นครสวรรค์

จำนวนโรงเรียนคาทอลิก	13	โรงเรียน
โรงเรียนของอัครสังฆมณฑล	6	โรงเรียน
โรงเรียนของคณะนักบวช	5	โรงเรียน
โรงเรียนของพระวาสาคาทอลิก	2	โรงเรียน

1.3.2.10 สังฆมณฑลสุราษฎร์ธานี

แยกจากมิสซังราชบุรี เมื่อ 12 กรกฎาคม

ค.ศ. 1969 นับว่าเป็นมิสซังสุดท้าย

อาณาเขต 15 จังหวัด คือ สุราษฎร์ธานี
กระบี่ ชุมพร ตรัง ปัตตานี ประจวบคีรีขันธ์ นครศรีธรรมราช นราธิวาส พังงา
พัทลุง ภูเก็ต ระนอง ยะลา สงขลา สตูล

จำนวนโรงเรียนคาทอลิก 21 โรงเรียน

โรงเรียนของอัครสังฆมณฑล 8 โรงเรียน

โรงเรียนของคณะนักบวช 13 โรงเรียน

โรงเรียนของฆราวาสคาทอลิก - โรงเรียน

แต่ละสังฆมณฑล จะมีพระสงฆ์ที่มีตำแหน่งเป็นสังฆราช เป็น
ผู้ปกครองและสังฆราชทั้ง 10 องค์ จะเป็นกรรมการสภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย

1.4 โรงเรียนของฆราวาส

โรงเรียนเซนต์จอห์น ซึ่งเป็นโรงเรียนคาทอลิกในกลุ่มของฆราวาส
เกิดจากการที่ครูท่านหนึ่งซึ่งเคยดำรงตำแหน่งเป็นอาจารย์ใหญ่ โรงเรียนเซนต์คาเบรียล
ได้ลาออกมาก่อตั้งโรงเรียน ซึ่งก็คือโรงเรียนเซนต์จอห์น ดั้งเดิมข้อความในบันทึกความทรงจำ
ของอาจารย์สมัย ชินะผา ในโอกาสที่สถาบันเซนต์จอห์น มีอายุครบรอบ 30 ปี ค.ศ. 1961-
1991 / พ.ศ. 2504-2534 มีว่า

เมื่อปี พ.ศ. 2503 ขณะที่ยังเป็นเจ้าของโรงเรียนใหญ่

โรงเรียนเซนต์คาเบรียล ข้าพเจ้ามีความคิดในการสร้าง

โรงเรียนด้วยเหตุผลหลายประการ ประการแรก ส่งสารเด็ก

ที่มาสัมผัสเข้าโรงเรียนเซนต์คาเบรียลไม่ได้ ประการที่สอง

ต้องการบริหารกิจการให้เต็มมือด้วยตัวเอง ประการที่สาม

ต้องการช่วยน้องชาย (สุมน ชินะผา) ให้มีเสถียรภาพ

ในอนาคต

จากเหตุผลประการแรกที่อาจารย์สมัย ชินะผา ออกมาก่อตั้ง
โรงเรียนเซนต์จอห์น อาจสันนิษฐานได้ว่า โรงเรียนเซนต์คาเบรียล ซึ่งเป็นของคณะภราดา
เซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย กำลังมีชื่อเสียง โด่งดังมาก มีผู้สนใจนำบุตรหลานไปเข้าเรียน
มากมายจนโรงเรียนไม่สามารถรองรับได้ และโรงเรียนอื่น ๆ ของคณะภราดาเซนต์คาเบรียล
แห่งประเทศไทยยังไม่ถูกก่อตั้งขึ้นมาเท่ากับในปัจจุบัน

ในขณะที่อาจารย์สมัย ชินะผา เริ่มดำเนินการหาที่ดินเพื่อจัดสร้าง
โรงเรียนเซนต์จอห์นนั้น ยังดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่อยู่ ซึ่งหมายถึงตำแหน่งทางการบริหาร
โรงเรียนเซนต์คาเบรียล อาจารย์สมัย ชินะผา กับน้องชายของท่านซึ่งสอนที่เซนต์คาเบรียล
เช่นกัน ได้ลาออกมาพร้อมกัน เพื่อช่วยกันดำเนินกิจการของโรงเรียนเซนต์จอห์น ดังข้อความ
ที่บันทึกไว้ว่า

...ขณะนั้นข้าพเจ้ายังไม่ได้ลาออกจากอาจารย์ใหญ่

เซนต์คาเบรียล และทางโรงเรียนก็ยังไม่ทราบว่าข้าพเจ้า
กำลังจะขอลาออก ท่านอธิการโรงเรียนเซนต์คาเบรียล
ชะรอยจะสงสัยว่าข้าพเจ้าเป็นชาวที่น้ำจะเป็นไปได้เรื่องขอ
ลาออกไปตั้งโรงเรียนจึงออกจดหมายเวียนถามครู-อาจารย์
เซนต์คาเบรียล ทุกคน ว่าจะอยู่ทำงานต่อไปในปีการศึกษาหน้า
หรือไม่ ข้าพเจ้าและน้องชายตอบเป็นลายลักษณ์อักษร
ลงวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2504 ว่าขอลาไปตั้งโรงเรียนชื่อ
เซนต์จอห์น...

โรงเรียนเซนต์จอห์น ได้รับการอนุมัติจากกองโรงเรียนราษฎร์
กระทรวงศึกษาธิการให้ก่อตั้งได้ในปี พ.ศ. 2504 ดังข้อความในบันทึกความทรงจำของ
อาจารย์สมัย ชินะผา ดังนี้

20 เมษายน พ.ศ. 2504 เป็นวันเกิดของ
โรงเรียนเซนต์จอร์จ ด้วยการได้รับอนุมัติจาก ม.ล.ปิ่น มาลากุล
รมต.กระทรวงศึกษาธิการ คุณกำจร พรหมะวัน หัวหน้ากอง
โรงเรียนราษฎร์ ได้อนุเคราะห์ในเรื่องการจัดตั้งโรงเรียน
เซนต์จอร์จ ข้าพเจ้าคิดถึงบุญคุณอยู่ไม่รู้วาย...

แรกทีเดียวโรงเรียนจะสร้างขึ้นบริเวณเขตห้วยขวาง ซึ่งติดกับโรง
เรียนจันทร์หุ่น ในปัจจุบัน แต่มีปัญหาเรื่องทางออกของโรงเรียน จึงต้องย้ายมาสร้างที่ตลาด
หมอชิต ปากซอยวัดไผ่ตัน ดั้งหลักฐานที่ปรากฏว่า

วันอังคารมงคล ข้าพเจ้าและน้องชายตัดสินใจทั้งเรือ
ย้ายมาสร้างที่ตลาดหมอชิต ปากซอยวัดไผ่ตัน สะพานควาย
เหลือเวลาอีกเพียง 12 วัน 12 คืน ก็จะถึง 17 พฤษภาคม
พ.ศ. 2504 ซึ่งเป็นวันเปิดเทอม ได้พยายามสร้างอาคาร
ชั่วคราวทั้งคืนทั้งวัน เป็นอาคารไม้ยกพื้น 1 เมตร 12 ห้อง
เรียน รับนักเรียนได้ 280 คน มีอนุบาล ประถม ป.1 -
ป.4 และ ม.1 - ม.6 นักเรียนที่สนใจใคร่จะเข้าเซนต์จอร์จ
บ่ายหน้าไปเข้าโรงเรียนรุจิเสรีหมดหลายพันคน เพราะ
รุจิเสรีเริ่มด้วยทุนมหาศาล (ทั้งอาจารย์ ผู้จัดการ ก็เป็นอดีต
อาจารย์เซนต์คาเบรียลเช่นเดียวกับข้าพเจ้า) อยู่ปากซอย
สุทธิสาร สร้างเป็นตึกหลายหลัง หรรหระ

จากข้อความดังกล่าวทำให้ทราบว่า เมื่อโรงเรียนเซนต์จอร์จได้เริ่มต้น
จัดการศึกษานั้น ได้เปิดสอนทั้งอนุบาล ประถม ป.1 - ป.4 และ ม.1 - ม.6 ไปพร้อม ๆ กัน
และไม่ใช่ว่าเพียงโรงเรียนเซนต์จอร์จโรงเรียนเดียวที่มีผู้บริหารมาจากโรงเรียนเซนต์คาเบรียล
ยังมีโรงเรียนอื่น ๆ อีก ดังที่ระบุในข้อความข้างต้นว่า โรงเรียนรุจิเสรีมีผู้จัดการเป็นอดีต
อาจารย์ใหญ่เซนต์คาเบรียลเช่นเดียวกัน

โรงเรียนเซนต์จอห์นต้องย้ายอีกครั้ง จากตลาดหมอซิดมาลาดพร้าว เนื่องจากมีปัญหาเกี่ยวกับที่ดิน ซึ่งมาทราบทีหลังว่าเป็นที่ติดชายฝาก จึงจำเป็นต้องย้ายอีกครั้ง ดังข้อความในบันทึกว่า

17 พฤษภาคม พ.ศ. 2505 ย้ายโรงเรียนจาก
ตลาดหมอซิด มาลาดพร้าว มีนักเรียนเพิ่มเป็น 2,500 คน
ปี พ.ศ. 2506 - นักเรียน 3,500 คน ปี พ.ศ. 2507 -
นักเรียน 4,500 คน มีนักเรียนประจำ 200 คน
ปี พ.ศ. 2508 ได้รับการรับรองวิทยฐานะ ขยายออกเป็น
3 โรงเรียน คือ โรงเรียนเซนต์จอห์นอนุบาล โรงเรียน
เซนต์จอห์น (ชาย) และโรงเรียนสตรีเซนต์จอห์น...

แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนมีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา มีจำนวนนักเรียนที่เพิ่มมากขึ้นทุกปี มีการรับนักเรียนประจำ ได้รับการรับรองวิทยฐานะเทียบเท่าโรงเรียนรัฐบาลจากกระทรวงศึกษาธิการ ตลอดจนมีการแบ่งและขยายโรงเรียนออกเป็นระดับอนุบาล โดยเฉพาะ และแยกเป็นโรงเรียนชาย โรงเรียนหญิงอย่างเด่นชัด

สิ่งที่เด่นชัดที่สุดตั้งแต่เริ่มก่อตั้งโรงเรียนเซนต์จอห์นคือ การจัดการศึกษาในโรงเรียนทั้งหมดต้องขึ้นอยู่กับกระทรวงศึกษาธิการเป็นหลัก ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งโรงเรียน จนถึงกาหนดค่าเล่าเรียนและระเบียบต่าง ๆ ดังปรากฏในบันทึกว่า

ฐานะของโรงเรียนในด้านที่ดิน-อาคาร และจำนวน
นักเรียนมากขึ้น เมื่อเทียบกับการทำโรงเรียนธรรมดา ๆ
รายได้มากแต่ดอกเบี่ยมากกว่า เพราะค่าเล่าเรียนถูก และ
ถูกระเบียบกระทรวงฯ อันเป็นเวลาไม่มีกำหนด...

อนึ่ง ในวันที่ 30 พฤศจิกายน 1991 นี้ จะมีการ
เซ็นสัญญาความร่วมมือระหว่างสถาบันเซนต์จอห์นกับสถาบัน
Bell แห่งประเทศอังกฤษ เป็นสัญญาเริ่มโครงการเปิด
โรงเรียนเซนต์จอห์นนานาชาติขึ้นในอาณาบริเวณโรงเรียน

เซนต์จอห์น ปัจจุบันเด็กนักเรียนไทยตั้งแต่ระดับประถม
ก็สามารถสมัครเข้าเรียนในโรงเรียนนานาชาติเซนต์จอห์น
ได้นับ เป็นข่าวดีแก่ผู้ปกครองของนักเรียน

เมื่อข้าพเจ้าคิดถึงโรงเรียน เมื่อ 30 ปีที่แล้ว

(พ.ศ. 2504) ข้าพเจ้าแสวงหานามชื่อนเป็นมงคล
ซึ่งคิดตามประสาคนนับถือศาสนาคริสต์ ก็คงไม่พ้นชื่อนักบุญ
ในฐานะที่ข้าพเจ้ากำลังดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่
โรงเรียนเซนต์คาเบรียล ก็น่าจะเริ่มนามอื่นเป็นลัทธิมงคลว่า
"เซนต์" (SAINT) อันแปลว่า "นักบุญ" หรือ "ผู้ศักดิ์สิทธิ์"
ชื่อเซนต์จอห์นก็จะได้เป็นอนสรณ์ถึงโรงเรียนเก่า และที่ทำงาน
ที่ข้าพเจ้าอยู่ถึง 15 ปี ได้ดิบได้ดีมาจากท่าน

การเริ่มโฆษณาที่อาศัยชื่อ อดีตอาจารย์ใหญ่โรงเรียน

เซนต์คาเบรียลด้วยความภาคภูมิใจ และรู้สึกเป็นเกียรติ
อันชอบธรรม กฎเกณฑ์ ระเบียบแบบแผน ตลอดจนเครื่องแบบ
ของนักเรียนชายก็ลอกแบบมาจากโรงเรียนเซนต์คาเบรียล
ทั้งสิ้น มาเปลี่ยนแปลง ปรับปรุง และงดเว้นบางข้อบางประการ
เพื่อความเหมาะสมแก่สภาพของโรงเรียนใหม่ และซึ่งเป็น
เอกลักษณ์ของเซนต์จอห์น เมราะฉะนั้น จิตตารมณ์ในการบริหาร
โรงเรียนก็พยายามตาม MOTTO ของเซนต์คาเบรียลที่ว่า
"LABOR OMNIA VINCIT" "งานหนักชนะทุกสิ่ง"
ส่วน MOTTO ของโรงเรียนเซนต์จอห์นก็มีว่า "WAPIENTIA
SCIENTIA SANCTITAS" "ความปราถนา ความรู้
ความศักดิ์สิทธิ์"

สัญลักษณ์ของโรงเรียนเซนต์จอห์น ก็เป็นรูปบิกนิก และมีลูกครูปักอยู่ที่ปีก หมายถึง นกอินทรีซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของ นกบุญจอห์น ผู้ซึ่งเขียนพระวรสารลึกลับซึ่งเหมือนนกอินทรี ซึ่ง บินสูง ลูกครูดังกล่าวซึ่งจะต้องใช้ความปราณีตและความรู้ เพื่อบรรลุถึงความศักดิ์สิทธิ์

การเป็นครูโรงเรียนเซนต์คาเบรียล นอกจากได้รับ เงินเดือนเลี้ยงชีพและครอบครัวแล้ว ยังได้เงินพิเศษจากการ สอนพิเศษ ยิ่งกว่านั้น ยังได้มีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ และสอบ เลื่อนวิทยฐานะสูงขึ้นทุกปี พร้อมกับความมีประสบการณ์งานา ชนิดเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนตามแนวของคณะนักบวช ภาวดาเซนต์คาเบรียล อัสสัมชัญ การตรงต่อเวลา การป่วย สาย ลา ขาด เป็นเรื่องของท่านอธิการเป็นพิเศษ ที่เอาใจใส่ อย่างละเอียดละออที่สุดในการพบเด็ก ใฝ่ถามเหตุผลและ ติดตาม และลงโทษตลอดจนจำหน่ายชื่อออกจากโรงเรียน ครั้งหนึ่งท่านอธิการ Hubert ได้จำหน่ายนักเรียนที่มาสาย เป็นประจำตลอดปี เป็นจำนวนถึง 20 กว่าคน ยิ่งทาง วิทยาลัยกวดชั้นนักเรียนมากเท่าไร ผู้ปกครองก็ยิ่งนำบุตร หลานมาฝากทิวจำนวนสูงขึ้นทุกที ข้าพเจ้าเล่าถึงความยาก ลำบากถึงการสมัครเข้าโรงเรียนเซนต์คาเบรียล เมื่อ 30 ปีที่แล้ว สาเหตุอะไรขอละ ความลำบากจะเพิ่มขึ้น เป็นอีก 30 เท่าเป็นแน่แท้

ข้าพเจ้าเรียน Latin มานิดหน่อย เรียน Organ มานิดหน่อย จากสามแนวบางข้าง และ SEMINAIRE DUSACRE-COEUR ศรีราชา 3-4 ปี เมื่ออายุ 11 ปี ถึง 15 ปี และดีก Organ ในโบสถ์ ตลอดมาจนถึงอายุ 68 ปี การขับร้องเพลงโบสถ์

Gregorian จึงเข้าจิตเข้าใจและบำรุงความศรัทธา
เป็นอย่างยิ่ง

อยู่ St. Gabriel และเป็น Organist
ที่โบสถ์ใหญ่ มีปริญญ่า ซึ่งเป็นคนแรก ที่สนใจใฝ่หาปริญญ่า
เป็นคนแรกในคณะครู St. Gabriel - อัสสัมชัญ ทำให้
มีการตื่นตัวขึ้นในหมู่ครู อาจารย์อัสสัมชัญเช่นด์คาเบรียล
ยิ่งสอบชิงทุนไปอังกฤษได้ยิ่งดังระเบิดในสมัยนั้น ทั้งชื่อ
ทั้งตำแหน่งและเงินเดือนก็สูงกว่าใคร ๆ Seniority
ด้วย

ซึ่งจะเห็นได้ว่า โรงเรียนมาราวาส ที่เป็นโรงเรียนที่ดำเนินการโดย
บุคลากรที่เกี่ยวกับศาสนาจักร ได้มีการพัฒนาการจัดตั้ง การจัดการศึกษาในโรงเรียน ตั้งแต่
ระดับประถมศึกษา เป็นต้นไป และมีการดำเนินการตามแบบสถานศึกษาคาทอลิกที่เคยเป็นมา
โดยยึดหลักทั้ง แนวทางการสอน จริยธรรมของศาสนา และอื่น ๆ เทียบเคียงได้กับสถานศึกษา
คาทอลิก แบบเดิม นอกจากนี้ยังปฏิบัติตามกรอบนโยบายของสมาคมสภาการศึกษาคาทอลิก
(ประเทศไทย) สมาคมโรงเรียนเอกชน และแผนการศึกษาแห่งชาติ อีกทั้งยังมีการขยายผล
ออกไปมากมาย ในรูปลักษณะของโรงเรียนเอกชน อาทิ โรงเรียนเซนต์จอห์น โรงเรียนสาร
สาสน์วิทยา โรงเรียนทิวไผ่งาม

2. แนวทางการจัดการศึกษาโดยองค์กรการศึกษาของรัฐ

นโยบายการจัดการศึกษาของรัฐ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา
และโรงเรียนเอกชน มีวิวัฒนาการดังต่อไปนี้

พ.ศ. 2510 ประกาศใช้แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2510 -
2514) รัฐบาลได้กำหนดนโยบายการพัฒนาการศึกษาที่มุ่งเน้นความต้องการกำลังคนตลอดจน
เทคนิคและความรู้ในด้านการพัฒนาสาขาค่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เป็นการขยายการศึกษา
ภาคบังคับเป็นอันดับแรก

พ.ศ. 2515 สภาการศึกษาแห่งชาติ ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานนโยบายและแผนของการศึกษาทุกระดับ

รัฐบาลมีนโยบายให้ เอกชนมีบทบาทในการช่วยจัดการศึกษาทุกระดับ โดยมีการจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนขึ้นเพื่อควบคุมและส่งเสริมการศึกษาแทนรัฐ

พ.ศ. 2516-2524 เป็นช่วงที่มีการรัฐประหารและประกาศใช้รัฐธรรมนูญ การปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. 2515 ต่อมา มีการเรียกร้องของนักเรียน นิสิต นักศึกษา และประชาชน จนเกิดเหตุการณ์รุนแรง เมื่อวันที่ 14-16 ตุลาคม 2516 และในที่สุดได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2517 ซึ่งนับว่าเป็นรัฐธรรมนูญที่ได้ลืทธิและเสรีภาพแก่ประชาชนยิ่งกว่าฉบับที่ผ่านมา

ด้านการศึกษาได้มีแนวความคิดที่จะปฏิรูปการศึกษา มีการแต่งตั้งคณะกรรมการวางแผนเพื่อปฏิรูปการศึกษา นโยบายของรัฐบาล จึงเน้นที่จะดำเนินการปฏิรูปการศึกษาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

พ.ศ. 2515 กองโรงเรียนราษฎร์ได้รับการปรับปรุงเป็นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน โดยใช้ชื่อย่อว่า สช. มีฐานะเทียบเท่ากรมหนึ่งของกระทรวงศึกษาธิการ ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2515

พ.ศ. 2518 รัฐบาลได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ (ฉบับที่ 2) ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่ม 92 ตอนที่ 48 วันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2518 มีการแก้ไขให้เหมาะสม กับภาวะปัจจุบัน ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. ยกเลิกความในมาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2497 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา 27 ผู้จัดการและครูใหญ่ต้องจัดให้มหะเบียนครู
 ทะเบียนนักเรียน บัญชีเรียกชื่อนักเรียน สมุดหมายเหตุรายวัน
 สมุดลงเวลาทำงานของครู และเอกสารอื่นที่เกี่ยวกับการให้การศึกษา
 และต้องทำให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและเก็บรักษาไว้ให้อยู่ในสภาพ
 ที่ตรวจสอบได้ ทั้งนี้ตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ

เมื่อมีเหตุสมควร รัฐมนตรีจะผ่อนผันการปฏิบัติตามระเบียบที่กำหนด ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเอกสารอื่นในวรรคหนึ่ง สำหรับโรงเรียนใดก็ได้”

ลักษณะ 4

การอุดหนุนส่งเสริมและช่วยเหลือโรงเรียน

ครูใหญ่ และครู

มาตรา 44 ให้กระทรวงศึกษาธิการอุดหนุนและส่งเสริมโรงเรียนดังต่อไปนี้

- 1) จัดส่งครูไปช่วยสอนในโรงเรียน
- 2) ให้อุปกรณ์การศึกษา
- 3) ให้เงิน ทั้งนี้เฉพาะแก่โรงเรียนการกุศล
- 4) ให้เช่าทรัพย์สินของกระทรวงศึกษาธิการ
- 5) อุดหนุนและส่งเสริมด้วยประการอื่น ๆ

การอุดหนุนและส่งเสริมตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ และภายในวงเงินงบประมาณ

มาตรา 10 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา 44 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2497

มาตรา 44 ทวิ ให้กระทรวงศึกษาธิการส่งเสริมและช่วยเหลือครูใหญ่และครูของโรงเรียนที่สอนตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการดังต่อไปนี้

- (1) ให้การอบรมทางวิชาการ
- (2) ให้เงินสงเคราะห์ตามส่วนที่รัฐบาลจัดสรรเข้าในกองทุนสงเคราะห์
- (3) ให้เงินสมทบเงินเดือนหรือค่าครองชีพ
- (4) ช่วยเหลือด้วยประการอื่น ๆ

การส่งเสริมช่วยเหลือตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบ
ของกระทรวงศึกษาธิการและภายในวงเงินงบประมาณ

...

นอกจากนี้ มีสิ่งที่เพิ่มเติมอีกประการหนึ่งคือ จัดให้มีคณะกรรมการการศึกษา
เอกชนขึ้นเพื่อให้ความเห็นเกี่ยวกับการศึกษาของโรงเรียนราษฎร์ ซึ่งมีรายละเอียดในมาตรา
47 ทวิ และตรี ว่าด้วยองค์ประกอบของคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และอำนาจหน้าที่ของ
คณะกรรมการการศึกษาเอกชน ดังต่อไปนี้

"ลักษณะ 5 ทวิ"

คณะกรรมการการศึกษาเอกชน

มาตรา 47 ทวิ ให้มีคณะกรรมการการศึกษาเอกชนขึ้นคณะหนึ่ง
ประกอบด้วยปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธานกรรมการ อธิบดี
กรมสามัญศึกษา เป็นรองประธานกรรมการ อธิบดีกรมการฝึกหัดครู
อธิบดีกรมวิชาการ อธิบดีกรมอาชีวศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการ
การศึกษาแห่งชาติ เลขาธิการครุสภา และผู้ทรงคุณวุฒิอีกไม่เกิน
ห้าคน ผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อยสามคน จะต้องเป็นเจ้าของหรือ
ผู้จัดการ ผู้ปกครองนักเรียน ครูใหญ่หรือครูซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง
เป็นกรรมการ ให้เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาเอกชนเป็น
กรรมการและเลขานุการ

ให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ทำหน้าที่เกี่ยวกับการ
การดำเนินงานของคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

มาตรา 47 ตรี ให้คณะกรรมการการศึกษาเอกชน มีอำนาจ
หน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) เสนอความเห็นเกี่ยวกับการศึกษาของโรงเรียนและ
การจัดทำโครงการส่งเสริมการศึกษาของโรงเรียนต่อรัฐมนตรี

(2) ให้ความเห็นแก่รัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวง
ระเบียบ หลักเกณฑ์หรือเงื่อนไข เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติ

(3) ให้ความเห็นเกี่ยวกับการแก้ปัญหาของโรงเรียน
ตามนโยบายของรัฐมนตรี

(4) ให้ความเห็นเกี่ยวกับการประสานงานการศึกษา
กับส่วนราชการอื่น เพื่อประโยชน์ในการควบคุมและส่งเสริม
กิจการของโรงเรียน

(5) ปฏิบัติการอื่นใดที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจ
หน้าที่ของคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 เป็นผลให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบ
การศึกษาจาก 4 : 3 : 3 : 2 เป็น 6 : 3 : 3 และเปลี่ยนหลักสูตรใหม่ให้เหมาะกับ
ระบบการศึกษาและแผนการศึกษานั้นได้ระบุเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของเอกชน ไว้ว่า

ข้อ 24. รัฐพึงเปิดโอกาสให้เอกชนร่วมรับภาระการศึกษาได้
ภายในขอบเขตที่รัฐกำหนด แต่รัฐจะต้องดูแลให้สถานศึกษาของเอกชน
ทุกระดับ ทุกประเภท ทั้งที่จัดเป็นการศึกษาในระบบโรงเรียนและนอก
ระบบโรงเรียน ดำเนินงานให้สอดคล้องกับนโยบาย แผนงานและ
โครงการทางการศึกษาของชาติ ทั้งนี้การศึกษาที่เอกชนจัดนั้นจะต้อง
ไม่แสวงหาผลกำไรเกินควร

ข้อ 44. ส่งเสริมสถานศึกษาเอกชนให้มีความคล่องตัวในการ
บริหารและการพัฒนาทางวิชาการภายในกรอบแห่งกฎหมาย

ข้อ 60. รัฐพึงเปิดโอกาสให้เอกชนที่มีความสามารถและมี
คุณสมบัติเหมาะสม ซึ่งมีเจตจำนงที่จะจัดการศึกษาเพื่อประโยชน์
ส่วนรวม จัดการศึกษาได้โดยให้อยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐ

ส่วนเกี่ยวกับการเปิดโอกาสให้เอกชนเข้าร่วมจัดการศึกษานั้น มีกล่าวไว้ใน
หมวดแนวนโยบายการศึกษาของรัฐ และหมวดระดมสรรพกำลังเพื่อการศึกษา ซึ่งมีข้อความ
คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ ในหมวดแนวนโยบายกำหนดว่า

“รัฐพึงเปิดโอกาสให้เอกชนร่วมรับภาระการศึกษาได้

ภายในขอบเขตที่รัฐกำหนด แต่รัฐจะต้องดูแลให้สถานศึกษาของ
เอกชนทุกระดับทุกประเภททั้งที่จัดในระบบโรงเรียนและนอก
โรงเรียน ดำเนินงานให้สอดคล้องกับนโยบาย แผนงานและ
โครงการทางการศึกษาของชาติ ทั้งนี้การศึกษาที่เอกชนจัดขึ้น
จะต้องไม่แสวงหาผลกำไรเกินควร”

ในหมวดระดมสรรพกำลังฯ กำหนดว่า

รัฐพึงเปิดโอกาสให้เอกชนที่มีความสามารถและมีเจตน์จำนง
ที่จะจัดการศึกษาเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวมโดยคำนึงถึงฐานะ เศรษฐกิจ
สังคม และสภาพการลงทุนทางการศึกษาของประเทศเป็นหลัก”

แผนการศึกษาฉบับนี้ถือว่าการจัดการศึกษาเป็นภาระหน้าที่ของรัฐ ซึ่งรัฐอาจ
จะเปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามาร่วมจัดก็ได้ แต่การเข้ามาร่วมจัดของเอกชนนั้นถือว่าเป็นการ
เข้ามาร่วมรับภาระ เพื่อให้การจัดการศึกษาของรัฐแข็งแกร่งและกว้างขวางยิ่งขึ้น มิใช่เป็น
การแบ่งแรงไปจากรัฐซึ่งทำให้การจัดการศึกษาของรัฐอ่อนแอลง (ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

ในส่วนที่เกี่ยวกับการส่งเสริมทางด้านวิชาการนั้น มีกล่าวไว้ในหมวดการบริหาร
การศึกษาและหมวดมาตรฐานการศึกษาและการส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการ โดยในหมวด
การบริหารการศึกษากำหนดว่า

“ส่งเสริมสถานศึกษาเอกชนให้มีความคล่องตัวในการบริหาร

และการพัฒนาทางวิชาการ ภายในกรอบแห่งกฎหมาย”

สำหรับหมวดมาตรฐานการศึกษา กำหนดว่า

"ส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาทั้งของรัฐ ของท้องถิ่นและของ เอกชน ได้ร่วมมือกันส่งเสริมมาตรฐานการศึกษา"

จะเห็นได้ว่าแผนฯ พ.ศ. 2520 มิได้กล่าวถึงการที่รัฐจะรับอุปถัมภ์หรืออุดหนุน ดังกล่าว มุ่งหมายทางด้านการเงินเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นภาระหนักทางด้านการเงินของรัฐ และมีได้มีเงื่อนไขเกี่ยวกับกำหนดเวลาของการอุปถัมภ์หรืออุดหนุน ตลอดจนระดับมาตรฐานทาง วิชาการที่ควรจะต้องปรับปรุงขึ้นด้วยเหตุนี้แผนฯ พ.ศ. 2520 จึงหันมาเน้นหนักทางด้านส่งเสริม ทางด้านวิชาการ เพื่อให้โรงเรียนได้พัฒนาขึ้นเป็นที่นิยมของผู้ปกครอง และเพราะจะลดภาวะ ทางด้านการอุดหนุนของรัฐบาลลง (ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย)

สรุป การที่รัฐเข้าอุดหนุนสถานศึกษาเอกชนได้ เริ่มมีมาตั้งแต่ยุคแรกของการ จัดระบบโรงเรียนและมีเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน แม้กระนั้นก็ตามก็ยังปรากฏมีปัญหาเกี่ยวกับ คุณภาพและมาตรฐาน ตลอดจนการบริหารงานของ โรงเรียนราษฎร์ที่ได้รับการอุดหนุนอยู่มากรวมทั้ง เป็นภาระที่รัฐจะต้องจ่ายเงินอุดหนุนเพิ่มมากขึ้นทุกปี ดังนั้นจึง ได้มีการเสนอเปลี่ยนแปลงทาง คือมุ่งการส่งเสริมทางด้านวิชาการ เป็นสำคัญแทนการมุ่งอุดหนุนทางด้านการเงิน เหมือนกับที่เคยทำกันมาแต่เดิม ๆ

นโยบายการศึกษาระหว่าง พ.ศ. 2502-2506 ซึ่งมีจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรี และหม่อมหลวงปิ่น มาลากุล เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดนโยบายทางการศึกษาไว้ว่า

"จะจัดตั้งสภาการศึกษาแห่งชาติขึ้นเพื่อวางโครงการถาวร เหมาะสมกับความจำเป็นของชาติและสอดคล้องกับรูปแบบการปกครอง ประเทศ จะเปิดโอกาสและส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยรัฐบาล ถ้อยหลักว่าจะเพียงแต่ ควบคุมให้เป็นไปตามโครงการศึกษาแห่งชาติ และให้ความอนุเคราะห์ ตามความจำเป็น"

สำหรับนโยบายการศึกษาของรัฐบาลจอมพลถนอม กิตติขจร ในช่วง
พ.ศ. 2512-2514

"... จะจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติ โดยเฉพาะจะปรับปรุงและส่งเสริมการศึกษาในด้านการ
ศึกษาสามัญ อาชีวศึกษาและอุดมศึกษาให้ดียิ่งขึ้น รัฐบาลจะพยายาม
ขยายการศึกษาภาคบังคับ ออกไปทั่วประเทศ ปรับปรุงโรงเรียนทุกชนิด...
ช่วยเหลือครูบาอาจารย์ในรูปสวัสดิการต่าง ๆ นอกจากนั้น รัฐบาลนี้จะ
สนับสนุนให้เอกชนได้เข้ามามีบทบาทในการให้การศึกษาแก่ประชาชน
ทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาและอุดมศึกษา"

นโยบายการศึกษาในช่วง พ.ศ. 2514-2517

"... รัฐบาลจะจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับแผนพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยจะปรับปรุงและส่งเสริมทั้งในด้าน
การศึกษาสามัญ อาชีวศึกษาและอุดมศึกษา จะสนับสนุนให้เอกชนเข้ามา
มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทุกระดับให้แก่ประชาชนยิ่งขึ้น..."

ในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2518-2519 มีรัฐบาลบริหารประเทศ
ถึง 4 ชุด มีการแถลงนโยบาย เกี่ยวข้องกับการศึกษาที่ต่อเนื่องกับรัฐบาล
สมัยก่อนที่สำคัญเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษา การขยายการศึกษาในทุกระดับ

แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2510-2514

นโยบายการพัฒนาทางการศึกษาตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจ ฉบับที่ 2 ที่เกี่ยวข้องกับ
การพัฒนาการศึกษาระดับประถมศึกษามีดังนี้

เน้นเรื่องการจัดการศึกษาภาคบังคับโดยจะขยายให้ทั่วถึงและ
มากที่สุดเพราะการศึกษภาคบังคับ เป็นหน้าที่ของรัฐโดยตรง โดยเน้นความ
สำคัญเป็นอันดับแรก และส่งเสริมการศึกษาในโรงเรียนราษฎร์โดยเฉพาะ
อย่างยิ่ง ด้านคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา

แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2515-2519

นโยบายการพัฒนาการศึกษาทางด้านการประถมศึกษา มีดังนี้

1. ขยายการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้นให้สอดคล้องกับจำนวนประชากรวัยเรียนที่เพิ่มขึ้น เพื่อให้ประชาชนได้รับการศึกษาโดยทั่วถึง

2. ขยายการศึกษาภาคบังคับ ระดับประถมปลาย (ป.5 - ป.7) โดยเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อให้ประชาชนได้รับการศึกษาขั้นต้นโดยทั่วถึง อย่างช้าที่สุดในปี 2533

แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2520-2524

เป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศอย่างมาก แผนฯ ฉบับนี้จึงยึดถือเอาความมั่นคงปลอดภัยของชาติเป็นหลักเบื้องต้นของการพัฒนา นโยบายการพัฒนาการศึกษาเอกชนในแผนฯ ฉบับนี้ ระบุไว้ว่า

ส่งเสริมการจัดการศึกษาของเอกชน โดยจัดให้สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาของชาติ และให้เอกชนจัดการศึกษาภาคบังคับได้ภายในขอบเขตที่รัฐกำหนด

แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2525-2529

นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเอกชน มีดังนี้

ส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน โดยให้เอกชนร่วมกันรับภาระในการจัดได้ภายในขอบเขตและสัดส่วนที่รัฐกำหนดและมุ่งปรับปรุงระบบและวิธีการส่งเสริมสถานศึกษาเอกชนเพื่อปรับปรุงคุณภาพของการศึกษาให้ดีขึ้น

การดำเนินงานจัดการศึกษาระหว่าง พ.ศ. 2503-2520

1. การแสวงหารูปแบบเพื่อพัฒนาการศึกษา

แนวความคิดและความพยายามที่จะหารูปแบบในการพัฒนาการศึกษานั้น เริ่มปรากฏชัดเจนตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2494 เป็นต้นมา จากการที่ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ องค์การศึกษาวិทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ ตลอดจนการประกาศใช้แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2494 และการประชุมคณบดีว่าอบรม เรื่อง การศึกษาประชาบาล นับว่าเป็นยุคเริ่มต้นที่สำคัญต่อการปรับปรุงและพัฒนาการศึกษาในระดับอื่น ๆ ในเวลาต่อมา นอกจากนั้น การแสวงหารูปแบบในการพัฒนาการศึกษาที่ได้รับความช่วยเหลือจากต่างประเทศ ก็เป็นผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทางการศึกษาของชาติในเวลาต่อมา เช่น โครงการพัฒนาการศึกษาตามแผนการราจี โครงการทดลองปรับปรุง ส่งเสริมการศึกษาจังหวัดละเซิงเทรา โครงการพัฒนาการศึกษา โครงการพัฒนาท้องถิ่น ตามแผนการศึกษาของ ค.อ.ศ.อ. เป็นต้น การพัฒนาการศึกษาในรูปของโครงการพัฒนาต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วนั้น ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนแนวทางการพัฒนาในเวลาต่อมา

2. การขยายตัวทางการศึกษา

จากนโยบายที่ปรากฏในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ทั้ง 3 ฉบับ มีความสอดคล้องกันในเรื่องการขยายตัวทางการศึกษาทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ทั้งการขยายการศึกษาภาคบังคับให้ทั่วถึงและมีมาตรฐาน...

จากผลการดำเนินงานการขยายการศึกษาภาคบังคับชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2506-2519 สามารถขยายได้เพียง 2,854 ตำบล จากตำบลทั่วประเทศ 5,549 ตำบล คิดเป็นร้อยละ 51.43

...บทบาทของเอกชนในการจัดการศึกษาสายสามัญในช่วงปี พ.ศ. 2503-2518 ได้เปลี่ยนไป กล่าวคือ ต้องลดการจัดการศึกษาภาคบังคับมาจัดระดับมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษาเพิ่มขึ้น

3. การพัฒนามาตรฐานและคุณภาพการศึกษา

หน่วยงานที่รับผิดชอบจัดการศึกษารวมทั้งกระทรวงศึกษาธิการ ได้มีแนวคิดและหาแนวทางที่จะพัฒนามาตรฐานและคุณภาพการศึกษาคงคู่ไปกับการขยายตัวทางด้านปริมาณงานสำคัญที่ได้ดำเนินการพัฒนามาตรฐานและคุณภาพการศึกษา ได้แก่ เรื่องหลักสูตรและวัสดุหลักสูตรการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ การวิจัยการศึกษา การทดสอบ วัดและประเมินผล นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา และการวางแผนการศึกษา นับว่าเป็นผลการพัฒนาเชิงคุณภาพที่สำคัญคือ

4. การแสวงหาทิศทางการศึกษาการปฏิรูปการศึกษา

- การวิจัยหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2503
- ต่อมา รัฐบาลได้แต่งตั้งคณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา โดยมีนายสิปนนท์ เกตุทัต เป็นประธาน นายเอกวิทย์ ณ ถลาง เป็นรองประธาน ในการประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2517 ให้คณะกรรมการมีหน้าที่ "พิจารณาเสนอแนวทางการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษาทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน และลักษณะอื่น ๆ ให้เหมาะสมกับกาลสมัย เพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมระบบประชาธิปไตย" และให้ "เป็นการศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม" คณะกรรมการฯ ได้มีการประชุมพิจารณาในเรื่องดังกล่าวหลายครั้งและในที่สุดก็ได้เสนอข้อสรุปของหลักการในการปฏิรูปการศึกษาไว้ 10 ประการ มีข้อหนึ่งระบุว่า

"ในการจัดการศึกษาเอกชน ในระยะยาวให้รัฐเป็นผู้รับภาระจัดการศึกษาภาคบังคับให้สมบูรณ์ตามเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญ ให้เอกชนซึ่งมีกุศลเจตนาและความสามารถเข้ามาร่วมรับภาระจัดการศึกษาที่มีใช้ภาคบังคับได้ โดยมีเงื่อนไขว่าไม่เป็นการมุ่งกำไร และต้องอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของรัฐ"

แนวความคิดและการดำเนินงานพัฒนาการศึกษาหลัง พ.ศ. 2518 เป็นต้นมาได้มีความพยายามที่จะนำเอาหลักการและแนวปฏิบัติของการศึกษามาใช้ค่อนข้างมาก ที่เห็นได้ชัดคือ สำระสำคัญในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 และหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521

พ.ศ. 2521 ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา (ฉบับที่ 5) ปรับการศึกษาภาคบังคับ จาก 4 ปี เป็น 6 ปี เพื่อให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 และหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521

หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 โดยเริ่มตั้งแต่ประถมศึกษาปีที่ 1 ไปปีละชั้นจนครบประถมศึกษาปีที่ 6 ในปี พ.ศ. 2526 โดยมีหลักการของหลักสูตรให้การศึกษาในระดับนี้เป็นการศึกษาเพื่อป้องกัน มุ่งให้ผู้เรียนนำประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต และเป็นการศึกษาที่มุ่งสร้างเอกภาพของชาติ นอกจากนี้ยังให้ท้องถิ่นมีโอกาสจัดหลักสูตรบางส่วนให้เหมาะสมกับสภาพความต้องการได้ จุดหมายของหลักสูตรประถมได้กำหนดสิ่งที่จะเกิดในตัวผู้เรียน 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่หนึ่ง คุณสมบัติที่ต้องเน้น เช่น ความเสียสละ ความมีวินัยในตนเอง รู้จักคิด วิचारณ์ เป็นต้น ส่วนที่สอง ให้เกิดความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต มีสุขนิสัยส่วนตัวและส่วนรวมทั้งทางกายและจิตใจ และรู้กฎหมายที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน ส่วนที่สาม ให้มีชีวิตที่เป็นสุข เช่น รู้จักปรับตัวให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม สิ่งแวดล้อมและวิทยาการใหม่ ๆ รู้จักใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ มีอิสระในการคิด เป็นต้น และส่วนสุดท้าย ให้เป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนและชาติ ดังเช่น ให้มีความเชื่อมั่นในระบบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีความรู้สำนึกในหน้าที่ สิทธิของตน รู้คุณค่าในความเป็นไทย เป็นต้น

เพื่อให้บรรลุจุดหมายดังกล่าว หลักสูตรจึงได้กำหนดเนื้อหาจัดเป็นหมวดประสบการณ์ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ 4 กลุ่ม คือ

- (1) กลุ่มทักษะ ที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ ประกอบด้วยภาษาไทยและคณิตศาสตร์
- (2) กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ว่าด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของชีวิตและสังคม กล่าวถึงปัญหาและความต้องการของมนุษย์ในด้านต่าง ๆ เพื่อความดำรงอยู่และการดำเนินชีวิตที่ดี
- (3) กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ว่าด้วยกิจกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาและสร้างนิสัย

(4) กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ว่าด้วยประสบการณ์ทั่วไปในการทำงาน และความรู้พื้นฐานในการประกอบอาชีพ

ต่อมาได้เพิ่มกลุ่มที่ 5 คือ กลุ่มประสบการณ์พิเศษ ประกอบด้วยภาษาอังกฤษ และวิชาชีพ

หลังจากหลักสูตรได้ใช้มาระยะหนึ่ง ได้มีการปรับปรุงหลักสูตรโดยกระทรวง ศึกษาธิการ ประกาศใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) หลักสูตรฉบับปรับปรุงจะเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามทักษะกระบวนการ

ตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการการประถมศึกษา พุทธศักราช 2523 พระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช 2523 นโยบายของรัฐตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 และมติคณะรัฐมนตรี

ให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน รับผิดชอบ
การจัดการประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชน โดยมีกระทรวงศึกษาธิการ
เป็นหน่วยงานที่ควบคุมในเรื่องหลักสูตร แผนการสอนหนังสือเรียน
และงานวิชาการต่าง ๆ

พ.ศ. 2523 ประกาศใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน ซึ่งเป็นกฎหมาย ฉบับที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน

นโยบายการศึกษา ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 ข้อ 18
ระบุว่า

ส่งเสริมให้เอกชนจัดการศึกษาทุกระดับเพิ่มขึ้น ให้มีอิสระและ
ความคล่องตัวในการบริหารและการจัดการ สามารถพึ่งตนเองได้
โดยรัฐให้การสนับสนุนด้านวิชาการ ทรัพยากร การอำนวยความสะดวก
ในการดำเนินงาน และการรับรองมาตรฐาน

สรุป วิเคราะห์ : ยุคปัจจุบัน

หลังการสังคายนาवादิกันครั้งที่ 2 (พ.ศ. 2508) สภาการศึกษาคาทอลิก เริ่มมีบทบาทในการวางแนวทางในการจัดการศึกษาให้กับโรงเรียนในสังกัด อันได้แก่ โรงเรียนอ.คณะนักบวชชาย-หญิง โรงเรียนของมิชชัน หรือสังฆมณฑล รวมถึงโรงเรียนของฆราวาสคาทอลิก

โรงเรียนที่ดำเนินการโดยคณะมิชชันนารีทั้งหมดนี้ มีหลักการจัดการศึกษาโดยยึดตามหลักจิตตารมณ์ของคณะนักบวช แต่ละคณะ และดำเนินโดยยึดตามนโยบายและปรัชญาการจัดการศึกษา ของสภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย

ในขณะที่ทางรัฐบาลได้มีการบรรจุแผนการศึกษาแห่งชาติ ไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504-2509) - ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ขึ้นมาเป็นตัวกำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาในประเทศไทยเป็นไปตามแนวทางเดียวกัน

ดังนั้น โรงเรียนของคณะมิชชันนารีจึงต้องอยู่ภายในกรอบและโครงสร้างของรัฐบาล ตลอดมา

จวบจนในปี พ.ศ. 215 คณะครูโรงเรียนเอกชนทั้งหมดจึงรวมตัวขึ้นมาและจัดตั้งเป็นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เพื่อรักษาสีทธิประโยชน์ที่ครูเอกชนพึงได้รับ และมีการปรับปรุงเพิ่มเติมในปี พ.ศ. 2525

ในปี พ.ศ. 2516 กระทรวงศึกษาธิการ ได้ออกพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ (ฉบับที่ 2) เพื่อควบคุมโรงเรียนราษฎร์

ดังนั้น โรงเรียนที่จัดการศึกษาโดยมิชชันนารีในกายโรมันคาทอลิก จึงมีคุณลักษณะเด่นในเรื่องของหลักความเชื่อทางศาสนาคริสต์

แต่อย่างไรก็ตาม การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาโดยมิชชันนารีในกายโรมันคาทอลิก ในยุคดังกล่าวนี้ มีพัฒนาการที่ต้องปฏิบัติตามกรอบนโยบายขององค์กรของรัฐ และองค์กรของคาทอลิก เอง จึงมีผลให้เกิดการปรับปรุงให้สอดคล้องกับแนวทางของสังคม ซึ่งมีสาระสำคัญในการพิจารณา เป็นประเด็นหลักดังต่อไปนี้

1. องค์การการศึกษา

ในยุคปัจจุบันนี้ เป็นยุคที่ภาครัฐเข้ามามีบทบาทต่อการศึกษา มาก ดังจะเห็นได้จาก มีการปรับปรุงแผนการศึกษาแห่งชาติ ต่อมาอีกหลายฉบับ และมีการจัดตั้งสภาการศึกษาแห่งชาติ เป็นหน่วยกำหนดนโยบายการศึกษา นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งสำนักงานการศึกษา เอกชนขึ้นมา เพื่อควบคุมการจัดระบบการศึกษาของ โรงเรียนต่าง ๆ ซึ่งกระทบต่อโรงเรียนคริสต์ตั้งด้วย องค์การของคาทอลิก จึงได้พัฒนาองค์กรขึ้นจนเป็นสมาคมสภาการศึกษาคาทอลิก (ประเทศไทย) ขึ้น เพื่อกำหนดและปรับแนวนโยบายของโรงเรียนคริสต์ตั้งให้มีความเป็นเอกลักษณะของตนเอง รวมทั้งปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมายอันเกี่ยวกับการศึกษา นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้องค์กรการศึกษาย่อย ได้มีการบริหารตามแนวทางของตนเอง ตามนโยบาย และแนวคิดของคณะนักบวชชาย-หญิง สังฆมณฑล และกลุ่มฆราวาส จนเป็นระบบการศึกษาที่ดำเนินการอยู่จนปัจจุบันนี้

2. ปรัชญา แนวคิด หลักการ

การศึกษาในยุคนี้ เป็นยุคที่มีการจัดการศึกษาตามกฎหมายแห่งของสังคม ดังนั้นแนวคิดในยุคนี้ จึงเป็นการพัฒนาระบบการศึกษาตามแนวทางของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงไป โดยมีหลักการเป็นการจัดการศึกษาอันเป็นการตอบสนองต่อสภาพบังคับของภาครัฐและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม

3. วัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา

เพื่อให้สอดคล้องและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ ในแต่ละยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งเป็นไปตามนโยบายขององค์กรการศึกษาคาทอลิกที่จัดขึ้น เพื่อควบคุมนโยบายและแนวทางของการบริหารระบบการจัดการศึกษา เพื่อให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และเป็นเอกภาพของระบบการศึกษาของชนในชาติ

4. นโยบายการจัดการ

นโยบายส่วนมากเป็นนโยบายการศึกษาของชาติที่มุ่งเน้นกระจายความรู้ โดยการขยายการศึกษาภาคบังคับเพื่อให้ประชาชนได้มีความรู้ ทั้งนี้จะต้องมีการช่วยเหลืออุดหนุนและส่งเสริม รวมถึงส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้กว้างขวางยิ่งขึ้น นอกจากนี้องค์กรทางการศึกษาก็ได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการศึกษาในโรงเรียนคริสตัง โดยให้มีการมุ่งเน้นการพัฒนาและอบรมผู้ศึกษาให้มีความรู้ ตามเกณฑ์ของทางราชการ และมีความเลื่อมใสในศาสนา ตลอดจนมีความรับผิดชอบต่อสังคม พัฒนาจิตใจในด้านจริยธรรมและคุณธรรม

5. กลุ่มเป้าหมาย

ในยุคปัจจุบัน เป็นยุคที่โรงเรียนคริสตังได้รับการยอมรับจากสังคมเป็นอันมาก จากเดิมที่เคยเน้นกลุ่มเป้าหมายจากบุตรหลานชาวคริสตัง ได้เปลี่ยนแปลงไปคือบุตรหลานของประชาชนต่างศาสนา ที่มีความต้องการและศรัทธาต่อการจัดการศึกษา แต่เนื่องจากความต้องการของประชาชนในการส่งบุตรหลานให้เข้ารับการศึกษาในโรงเรียนมีมากขึ้น แต่การตอบสนองมีน้อย จึงทำให้ต้องมีการคัดเลือกจนในที่สุดมีการให้เงินในการบำรุงสถานศึกษา ภาพพจน์ที่ออกมาของโรงเรียนคริสตังจึงกลายเป็นโรงเรียนที่ต้องใช้จ่ายเงินเป็นจำนวนมากเพื่อแลกกับการเข้ามารับการศึกษา แต่ความจริงเป็นเรื่องของความต้องการของผู้ปกครองที่ต้องการให้บุตรหลานตนเองได้ศึกษาในสถานศึกษาที่มีมาตรฐานและประวัติที่ดีอันยาวนาน จึงยินยอมบริจาคเงินเพื่อมุ่งหวังให้บุตรหลานของตนอยู่ในสังคมการศึกษาที่ดี อันจะส่งผลต่ออนาคตของบุตรหลานของตนเอง

6. บุคลากร

เดิมที่บุคลากรของโรงเรียนคริสตังมีการบริหารงานและดำเนินการสอนโดยนักบวช แต่ในยุคปัจจุบันนี้มีการเปิดโอกาสให้ศิษย์เก่า และฆราวาส เป็นบุคลากรทางการศึกษามากยิ่งขึ้น จนปัจจุบันมีการรับบุคลากรทางการศึกษาเป็นฆราวาส ทั้งที่เป็นคริสตังและต่างศาสนาเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้เพราะหลักสูตรของทางราชการกำหนดให้มีการเรียนการสอนในโรงเรียนทั้งหมดนั้น องค์กรทางคาทอลิกเองไม่สามารถที่จะผลิตได้ทั้งหมด จึงต้องรับบุคลากรที่ได้รับการผลิต ที่มีทักษะ มาดำเนินการสอน จึงเป็นเหตุให้บุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนคริสตังมีการเปลี่ยนแปลงไปในรูปลักษณะของปัจจุบัน

7. ที่ตั้ง อาคาร สถานที่

อาคารสถานที่ของ โรงเรียนคริสตังส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ในชุมชน ที่มีความพร้อมมูลของสิ่งสาธารณูปโภค ทั้งนี้เนื่องจากการตั้งวัดหรือศาสนสถานจะต้องอยู่ใกล้กับชุมชน ใน การที่จะทำให้ชาวคริสตังมาร่วมพิธีกรรมทางศาสนาได้สะดวก โรงเรียนคริสตังจึงได้ประโยชน์ จากสิ่งนี้ด้วย นอกจากนี้การที่มีการกำหนดมาตรฐานของ โรงเรียนคริสตังไว้อย่างเด่นชัด จึง มีผลให้การจัดสร้างอาคารและสถานที่เป็นมาตรฐานสอดคล้องกับนโยบายทางการศึกษาคาทอลิก ทำให้ภาพลักษณ์ของ โรงเรียนคริสตังค่อนข้างโอ้อาอลังการณ จูงใจให้เกิดความต้องการ เข้าไปศึกษาในโรงเรียนคริสตังดังกล่าว

8. โครงสร้าง เนื้อหาวิชาและกลุ่มประสบการณ์

โครงสร้างและเนื้อหาวิชาในยุคนั้น อยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวง ศึกษาธิการ โดยเน้นในการกำหนดเนื้อหาในการพัฒนามาตรฐานและคุณภาพของการศึกษา กล่าวคือจัดแบ่งกลุ่มของการเรียนรู้ เป็น 5 กลุ่ม คือ กลุ่มทักษะ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ และกลุ่มประสบการณ์พิเศษ ทั้งนี้ เป็นการจัดทำขึ้นตามนโยบายการศึกษาในแผนการศึกษาแห่งชาติที่กำหนดให้ใช้กันทั่วทั้งประเทศ เป็นเอกภาพเดียวกัน

9. แบบเรียนและสื่อ

เนื่องจากยุคนั้นเป็นยุคที่อยู่ในกรอบแห่งนโยบายการศึกษาแผนใหม่ ที่มีการ ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของโลก โดยการจัดทำแบบเรียนและสื่อ การสอน ให้เป็นไปตามบทบาทหน้าที่แห่งแผนการศึกษาแห่งชาติ และนโยบายของสภาการศึกษา คาทอลิก ดังนั้นการดำเนินการดังกล่าวจึงมีการดำเนินการเต็มรูปแบบตามมาตรฐานที่กำหนด ไว้ตามบทบาทหน้าที่ของกฎหมาย แต่อย่างไรก็ตามโรงเรียนคริสตังยังคงมีการนำเอาแบบเรียน หนังสืออุดรศึกษา มาสอนประกอบการศึกษาในระดับประถมศึกษาด้วย แต่มีการสอนเพียงส่วนน้อย ของการศึกษาทั้งหมด นับได้ว่าเป็นการสร้างคุณค่าและเอกลักษณ์ของหนังสือเรียน โรงเรียน คริสตังที่เคยโดดเด่นในสังคมการศึกษาไทยในอดีต

10. วิธีการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งภาษาที่ใช้สอน

ยุคนี้เป็นยุคที่สถานศึกษาจะต้องหมุนตามโลกที่เปลี่ยนแปลง ติดตามเทคโนโลยีที่เจริญรุดหน้า ดังนั้นผู้ศึกษาจะเป็นผู้ศึกษาค้นคว้าเป็นหลัก ในการศึกษาทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็น การศึกษาในชั้นเรียน การศึกษานอกสถานที่ การศึกษาในศาสตร์ต่าง ๆ นอกเหนือจากการศึกษาปกติ ตามจุดมุ่งหมายที่คาดหวังไว้ของนโยบายการศึกษา โดยครูผู้สอนเป็นผู้สอนในด้านความรู้ และแนะนำแนวทางของการศึกษาที่กว้างออกไป เมื่อเป็นเช่นนี้ องค์ความรู้จึงอยู่ที่ผู้ศึกษาเป็นหลัก ในการเรียนการสอนและการพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ที่เน้นให้คน เป็นศูนย์กลางในการพัฒนา ซึ่งการศึกษาจะเป็นจุดแรกในการพัฒนาคน โดยจะนำความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาสังคมต่อไป ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นแนวทางการสอนแบบผู้ศึกษา เป็นศูนย์กลางในการศึกษา สำหรับภาษาที่ใช้ในการสอน ในปัจจุบันใช้ภาษาไทยเป็นหลัก ยกเว้นในบางวิชา เช่น วิชาภาษาอังกฤษ โรงเรียนคริสตังบางแห่งอาจใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลักในการสอนเฉพาะวิชานั้น

11. การประเมินผลการเรียนรู้

เนื่องจากแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับต่าง ๆ ในยุคนี้ได้กำหนดมาตรฐานในการวัดและประเมินผลให้รัดกุม สอดคล้องกับความเป็นไปของกระแสความคิดของสังคมโลก และการเปลี่ยนแปลงข้อมูลข่าวสาร รวมถึงยังมีการนำผลการวัดและประเมินผลนั้น ไปใช้ให้เกิดผลต่อการทำงานรับใช้สังคม ดังนั้น การคุณภาพของบุคคลที่จะสำเร็จการศึกษา จึงต้องมีมาตรฐานและหลักเกณฑ์ที่ถูกต้องสามารถตรวจสอบได้ ตลอดจนเป็นเอกภาพในการเรียน การสอน นอกจากนี้สถานศึกษาคาทอลิกยังได้ปฏิบัติตามบทบัญญัติดังกล่าวอย่างเคร่งครัด มีรูปแบบที่มีมาตรฐานมา โดยตลอดจนปัจจุบันนี้

12. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

ยุคนี้กิจกรรมเสริมหลักสูตรมีการพัฒนารูปแบบเพิ่มมากขึ้น โดยจะมีความหลากหลาย ซึ่งเป็นไปตามบทบาทวิถีของแผนการศึกษาแห่งชาติ ที่ได้กำหนดเป็นกรอบนโยบายไว้ ซึ่งกิจกรรมเสริมหลักสูตรจึงมีทั้งการจัดขึ้นทั้งในและนอกสถานศึกษา การจัดกิจกรรมดังกล่าวนี้นอกจากจะช่วยให้นักเรียน ได้มีความรู้ถึงการดำรงตนนอกจากเนื้อหาที่เรียนแล้ว จะทำให้มีโลกทัศน์กว้างขึ้นในการดำรงชีพในสังคม อาทิ กิจกรรมวิชาลูกเสือ กิจกรรมทัศนศึกษา นอกสถานที่

13. การปกครองนักเรียน กฎระเบียบ

ยุคนี้การกำหนดระเบียบแบบแผน กฎเกณฑ์ของ โรงเรียนคริสตัง โดยเฉพาะ การกำหนดเครื่องแบบนักเรียน จนเป็นเอกลักษณ์ที่ติดของระบบการศึกษาไทย การปกครอง ก็เป็นไปตามมาตรฐานของบทบัญญัติแห่งกฎหมายของทางราชการ ที่กำหนดโดยรัฐ ซึ่งการวางแผน การปกครอง เป็นไปตามแนวคิดของกลุ่มโรงเรียนตามกลุ่มนักบวช สังฆมณฑล แต่อยู่ในกรอบนโยบายขององค์กรทางการศึกษาคาทอลิกโดยรวม

14. การประสานงานและความร่วมมือระหว่าง โรงเรียน วัด บ้านและชุมชน

เนื่องจากยุคนี้ ผู้ศึกษามีหลากหลาย ทั้งชาวคริสตังและศาสนาอื่น ๆ การร่วมมือที่เคยมีเนื่องจากเป็นชาวคริสตัง ที่อยู่ชุมชนใกล้เคียงกับวัดและโรงเรียน เริ่มห่างออกไป การประสานงานจึงทำได้ยากขึ้น จึงเกิดมีแนวความคิดที่จะประสานความร่วมมือ โดยจัดกับโรงเรียนจะร่วมมือกันในเรื่องกิจกรรมทางศาสนา ส่วนชุมชน และบ้าน กับโรงเรียน ประสานกันในรูปแบบของสมาคมครู ผู้ปกครองโรงเรียนคริสตังนั้น ซึ่งในสมัยต่อมาจากการตั้งสมาคมแล้ว ส่วนมากได้รับความร่วมมือ มีการประสานงานมากขึ้น จนเป็นที่น่าพอใจ ส่งผลต่อองค์กรทางศาสนาอื่น ๆ อีกด้วย